

Jaarverslag 2020

Foto: Mark Boik

Foto: Bas Czerwinski

Inhoudsopgave

Verantwoording

Raad van Toezicht

2

Directieverslag

4

Activiteiten

Theater produceren

8

Theater programmeren

18

Productiehuis Theater Rotterdam

26

Educatie & Interactie

34

Overige activiteiten

38

Financiële paragraaf Theater Rotterdam

48

Prestatieverantwoording

Prestatieverantwoording Ministerie van OC&W

52

Prestatieverantwoording gemeente Rotterdam

53

Financieel verslag

54

Verantwoording Raad van Toezicht

Theater Rotterdam wordt bestuurd volgens het Raad-van-Toezichtmodel, met een tweehoofdig collegiaal bestuur bestaande uit een Algemeen Directeur en Artistiek Directeur. In 2020 was de functie van Artistiek Directeur vacant. Per 1 januari 2021 is Alida Dors Artistiek Directeur/statutair bestuurder. De Raad van Toezicht (RvT) is werkgever van het bestuur en houdt toezicht op het (artistieke) beleid van het bestuur en de algemene zaken binnen Theater Rotterdam (TR). Ook staat de RvT het bestuur met raad en advies ter zijde. Bij de invulling van haar taak richt de Raad zich naar het belang van de stichting en bij de stichting betrokken personen. In de uitvoering van haar taak als toezichthouder neemt de RvT de toepasselijke wet- en regelgeving, de bepalingen uit de statuten, de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie in acht.

In 2020 kwam de RvT zeven keer bij elkaar. Deze vergaderingen vonden in dit Corona-jaar voornamelijk online plaats of in een hybride vorm. Buiten deze reguliere vergaderingen om, overlegden de leden op regelmatige basis onderling en vond er regelmatig afstemming en overleg plaats tussen de voorzitter van de RvT en de Algemeen Directeur. De RvT, de leden van de Ondernemingsraad (OR) en het bestuur (hierna 'directie') overlegden in

2020 tweemaal in het zogeheten 'drie-radenoverleg'. Van representatie-activiteiten door de RvT was er dit jaar weinig tot geen sprake vanwege de coronapandemie en de door Theater Rotterdam genomen maatregelen conform de richtlijnen van de overheid.

Governance

Statuten, meerjarenbeleidsplan 21-24 en jaarrekening 20

In januari 2020 zijn de nieuwe statuten van Theater Rotterdam (en tevens het reglement van de RvT en die van het bestuur) vastgesteld in aanwezigheid van de notaris van Loyens & Loeff. De statuten zijn nu geactualiseerd en gewijzigd. In januari werd het meerjarenbeleidsplan 2021-2024 besproken en vastgesteld t.b.v. het indienen van subsidieaanvragen voor het Cultuurplan 2021-2024 van de gemeente Rotterdam en het ministerie van OCW. In september is het Koers 21-24 document t.b.v. de gemeente Rotterdam besproken en vastgesteld. De RvT heeft in maart de jaarrekening en het jaarverslag van 2019 vastgesteld in aanwezigheid van de accountant Berghout & Mas.

Gesprekken met wethouder Kasmi

In 2020 sprak een delegatie van de RvT tweemaal met de wethouder van Onderwijs, Cultuur en Toerisme, S. Kasmi. Onderwerpen waren onder meer de gestelde raadvragen n.a.v. de negatieve publiciteit

over TR in de pers begin 2020. Voorts sprak de RvT met de wethouder over het advies van de RRKC op het nieuwe meerjarenbeleidsplan van Theater Rotterdam, de aanstelling van de nieuwe artistiek leider, haar artistieke visie voor TR en de gevolgen hiervan voor de organisatie en positionering in het veld, en het vervolgproces t.a.v. de benoeming van een nieuwe Artistiek Directeur. Ook kwam het onderwerp diversiteit en inclusie aan bod en de rol van Theater Rotterdam daarin. Dit is een onderwerp waar de gemeente Rotterdam veel waarde aan hecht, en waarin het culturele veld een opdracht heeft. Theater Rotterdam ondersteunt dit volledig. Dat uit zich in divers aanbod van makers en programmering en educatie. Ook in het personeelsbeleid zijn op dit vlak in 2020 stappen gezet, zowel op het gebied van HRM als bij de benoeming van de Artistiek Directeur.

Zelfevaluatie RvT

Conform de Governance Code Cultuur (GCC) dient de RvT jaarlijks een zelfevaluatie te organiseren, waarbij hij zich eenmaal per drie jaar laat bijstaan door een extern adviseur. In het najaar van 2019 selecteerde de remuneratie- en benoemingscommissie van de RvT daartoe het externe bureau Waarderend Toezicht. Deze zelfevaluatie ving aan in maart 2020; een tweede evaluatiesessie vond plaats in juli. Uit de zelfevaluatie

kwamen een drietal aandachtspunten: 1) het formuleren van een toezichtsvisie 2) in positie komen als RvT passend bij de fase waarin TR zich nu bevindt en 3) werken vanuit de kracht van het collectief dat de RvT kan zijn, om zo een bijdrage te leveren aan de missie, continuïteit en kwaliteit van Theater Rotterdam. Het oppakken van deze aandachtspunten vindt plaats in 2021 als de RvT in haar (nieuwe) samenstelling weer compleet is (zie tevens hieronder).

Drie-radenoverleg

Op 2 juli en op 16 december 2020 vond er een drie-radenoverleg plaats tussen de RvT, OR en directie. In deze overleggen is er onder andere teruggeblikt op de directiewisseling binnen Theater Rotterdam en vooruitgekeken, is er gesproken over de aanstelling van de artistiek leider door Theater Rotterdam, het verloop van de nieuwe subsidieaanvragen en de formulering van de nieuwe artistieke visie, de alternatieve programmering en producties van Theater Rotterdam wegens de coronapandemie, de positie van het productiehuis na verlies van de structurele subsidie, de voorgenomen Organisatie Ontwikkeling van Theater Rotterdam en de adviesrol van de OR daarin en tot slot de benoeming van de Artistiek Directeur. Het drie-radenoverleg wordt voortgezet in 2021.

Samenstelling RvT

In de samenstelling van de RvT hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden in 2020. Drie leden verlieten de RvT (de penningmeester, het RvT lid met bestuurlijk politiek profiel en het RvT lid met artistiek profiel), waarvan twee leden vanwege het aflopen van de zittingstermijn en één lid tussentijds op eigen verzoek. Een nieuwe penningmeester, dhr. E. Ayedmir, is benoemd in september 2020. In verband met de hectiek rondom de coronacrisis, de overbrugging van de periode tot het

aantreden van een nieuwe penningmeester en de overdracht is voormalig lid Van Hussen na het aflopen van zijn termijn in juni nog een half jaar aan de RvT verbonden geweest als niet stemgerechtigd financieel adviseur (t/m eind 2020), Het RvT lid met politiek bestuurlijk profiel is per 1 januari 2021 benoemd, dhr. P. Raets. De laatste vacante positie in de RvT wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 vervuld. De RvT bedankt dhr. F. Weisglas, dhr. N. van Hussen en mw. A. Bolle voor hun jarenlange betrokkenheid bij TR, hun waardevolle bijdrage als toezichthouder en hun tomeloze inzet.

De RvT heeft in december een nieuw rooster van aan- en aftreden vastgesteld. Het nieuwe bestuursreglement i.v.m. de benoeming van de Artistiek Directeur, werd in december 2020 schriftelijk goedgekeurd.

Inhoudelijke aandachtspunten

De RvT maakt zich hard voor diversiteit en inclusie in de organisatie. De Raad vindt het belangrijk dat Theater Rotterdam over de gehele linie meer een afspiegeling van de stad wordt. In de top van de organisatie is dat steeds een aandachtspunt en onderdeel van het benoemingsbeleid.

Om de artistieke koers die Theater Rotterdam wil varen te ondersteunen is een organisatieontwikkeling noodzakelijk. Die ontwikkeling richt zich op het realiseren van de reeds in 2017 gewenste efficiencylagen (voortkomend uit de fusie), het stroomlijnen van werkprocessen, het gebruiken van eenduidige systemen een logische organisatie-inrichting. Dit zal gepaard gaan met een formatiereductie in 2021. Met de nieuwe koers wordt het artistieke profiel van Theater Rotterdam aangescherpt voor de periode 2021-2024. De nieuwe artistieke visie vraagt om meer integraal samenwerken, ook in relatie tot de stad

en partners, een bedrijfscultuur gericht op transparantie en samenwerking, en leiderschap.

De RvT is zeer content met de komst van Alida Dors naar Theater Rotterdam. Na haar aanstelling als artistiek leider in april door TR, heeft de RvT Alida Dors, na positief advies van de OR, in december benoemd tot Artistiek Directeur / statutair bestuurder van Theater Rotterdam per 1 januari 2021.

Gevolgen corona

Na het uitbreken van de coronacrisis, besprak de RvT gedurende het jaar diverse toekomstscenario's. De financiële continuïteit van de artistieke activiteiten van Theater Rotterdam werd gelukkig door steun vanuit het rijk en de gemeente Rotterdam gewaarborgd. Zoveel mogelijk continuïteit voor personeel, zowel het vaste personeel als de flexibele schil, en artistieke continuïteit zijn vanzelfsprekend van grote aandacht geweest voor de organisatie. Tegelijkertijd vraagt deze tijd ook om vernieuwing en flexibilisering. De coronacrisis heeft grote gevolgen voor Theater Rotterdam. De RvT heeft zich tijdens de coronacrisis opgesteld als klankbord voor de directie.

De RvT bedankt de directie, de OR en de medewerkers van Theater Rotterdam hartelijk voor hun inzet, flexibiliteit en eindeloze veerkracht in 2020. Het was een bijzonder jaar, met name door de coronacrisis en alle interne bewegingen gericht op een duurzame toekomst van Theater Rotterdam. De RvT is trots op alle resultaten die het afgelopen jaar zijn geboekt, waaronder de Tracks en de inventieve wijze van produceren en programmeren waar Theater Rotterdam zich mee onderscheiden heeft. De RvT vraagt alle betrokkenen om die moed, creativiteit en veerkracht te behouden; 2021 zal opnieuw een bewogen jaar worden.

Richard Sitton Voorzitter	Emre Aydemir Penningmeester	Philippe Raets RvT-lid	Carolien Dieleman RvT-lid
Mavis Carrilho RvT-lid	Laila Abid RvT-lid	Mirjam Bach RvT-lid	Ernestine Comvalius RvT-lid

Raad van Toezicht Theater Rotterdam, maart 2021

Directie verslag

2020 – jaar van moed, reflectie en beweging

“Waar we stappen zetten, maken we de weg.” Zo eindigde het directieverslag in 2019. We hadden niet kunnen vermoeden dat het voornamelijk passen op de plaats zouden zijn. We zouden vol goede moed de transitie maken van fusieorganisatie naar een geïntegreerde organisatie. Wie had kunnen denken dat die moed vooral nodig bleek om de uitdagingen van deze tijd het hoofd te bieden? Zóveel producties en voorstellingen hadden we op de planken willen brengen – zóveel zijn er op de plank blijven liggen.

Dit wil allemaal niet zeggen dat er weinig gebeurd is, dit afgelopen jaar. Van stilstaan was geen sprake. We hebben nieuwe vormen uitgevonden om ons publiek te bedienen, uit te dagen, te prikkelen en te vermaken, we werken op nieuwe manieren samen. De weg is anders dan gedacht wellicht, maar hij leidt evengoed naar nieuwe vergezichten.

We zaten begin 2020 in een tumultueuze tijd. Er was nog geen nieuwe artistiek leider of directeur. Onze aanvraag voor het Cultuurplan 2021-2024 moest in januari ingediend worden, en de artistieke visie, altijd sterk verbonden aan de artistiek directeur, is daarin natuurlijk cruciaal. Het moest iemand zijn die voor verbinding en vernieuwing kon zorgen.

Een breed gedragen keuze

Uit gesprekken bleek dat Alida Dors, een van de makers waarmee Theater Rotterdam coproduceerde, de aangewezen persoon was om de volgende stap in de transitie richting een stadstheater in gang te zetten. Vanaf april werd zij artistiek leider, sinds januari '21 is zij artistiek directeur naast algemeen directeur Walter Ligthart. Een breed gedragen keuze: we zijn een makershuis en Alida is maker van huis uit. 'Ze spreekt de taal', hoorden we van haar collega's. We willen diverser zijn en inclu-

sief, en met Alida aan kop zetten we die stap. Zij draagt de meerstemmigheid uit die Theater Rotterdam zijn unieke plek geeft in het Nederlandse theaterbestel. Haar artistieke visie is verwoord in plan Koers 2021-2024 dat we als aanvulling op en aanscherping van ons meerjarenplan in het derde kwartaal van 2020 publiceerden.

Alida's leiderschap kenmerkt zich door 'crew mentality, learning by doing & each one, teach one'. Het zijn begrippen uit de hiphop. Deze begrippen uit de hiphopcultuur vormen de basis voor een werkcultuur die uitgaat van samen doen, leren van en met elkaar en opgedane kennis en vaardigheden doorgeven. Wederkerigheid is daarbij het sleutelwoord en verbinding het overkoepelende thema. In het afgelopen jaar hebben we hier al meer vorm aan gegeven. Op de eerste plaats omdat we meer in projectvorm en integraler zijn gaan samenwerken. We spreken elkaar vaker,

directer en intensiever. Educatie zit aan tafel als Productie nieuwe plannen voorstelt. Programmering, Techniek, Marketing – iedereen denkt vanuit de eigen expertise mee.

Deze integrale aanpak vergroot niet alleen de betrokkenheid bij elkaar, maar brengt tegelijk een geweldige dynamiek in de hele organisatie. We doen het sámen. Talenten ontwikkelen. Publiek ontmoeten, verbreden en behouden. De stad betrekken bij wat we maken, het land in en de grens over. Leren van en met elkaar: daar zit de meerwaarde van meerstemmigheid. Een diversiteit aan stemmen maakt dat er over en weer meer te ontdekken valt. Het is onze kracht die we nu allengs (her)ontdekken en versterken. En dit met aandacht voor het behoud, oftewel de inclusiviteit, zodat de verschillende stemmen niet alleen aanwezig zijn maar ook daadwerkelijk meedoen, meepraten en meebeslissen.

De zorgtaak een dagtaak

De duurzame verandering die we voorstaan kost tijd, en die tijd kregen we in 2020. Dat is het (misschien wel enige) grote voordeel van dit 'tussenjaar': we konden de tijd nemen om onszelf opnieuw uit te vinden. Te reflecteren op wat en wie we zijn en vooral op wat en wie we *willen* zijn: de artistieke schakel tussen culturen, generaties, wijken. *Open-minded*, leergierig, nieuwsgierig. Nu we al twaalf maanden in deze positie verkeren, is het wel steeds lastiger de moed erin te houden. Voor de directie en de teamleiders, is die zorgtaak een dagtaak erbij, die we met liefde op ons nemen. We doen al het mogelijke om tijdens corona ieders motivatie op peil te houden. Door veel met elkaar te praten en elkaar online op te zoeken. Bijvoorbeeld met de *Walters Weekly*, de *TR Monthly* en *Nieuwsflitsen*, inmiddels vaste informatiebronnen voor iedereen. En

we zoeken steeds naar nog meer nieuwe manieren om collega's betrokken te houden en onze betrokkenheid te tonen.

De kracht van kunst

Open zodra het kan en mag, daar hebben we afgelopen jaar steeds voor gekozen. We geloven in de kracht van onze kunstvorm. Het draagt bij aan verbeelding, verlichting, verbinding en daarmee aan geestelijke gezondheid. Dus waren we open, die korte tijd dat het mocht, ook voor 30 mensen. Een scherpe keuze van nut boven rendement. We pakten de Schouwburg in, binnen en buiten, om te laten zien dat we 'under construction' waren. We zijn er trots op dat Florentina Holzinger in de grote zaal stond en met de Openingstrack wisten we het gebouw innovatief én veilig open te stellen.

De Tracks zijn een blijvertje, een toekomstige unieke selling point van TR en een

prachtmanier om ook de 'unusual suspects' binnen te halen, zowel wat betreft makers als publiek. Het zijn korte avontuurlijke presentaties van kunstenaars door de hele schouwburg – een nieuw product dat we samen hebben uitgevonden. Ze zijn een voorbeeld van omdenken en een van de eerste resultaten van onze nieuwe werkwijze.

Toen we niet meer open mochten zijn, zochten en vonden we vaak een vorm waarin we toch nog iets konden delen. De leesvoorstelling *In Suriname* ging online door, de *Bedtime Stories* van URLAND kregen een audioversie, *Swanlake* werd een game, Wunderbaum kwam met de televisieserie *Urlaub in Deutschland* en in december konden 40 mbo-studenten nog een filmproject doen.

Veranderende koers

Maar welke andere vormen we ook toepasten, onze podia bleven voornamelijk leeg, en zelf kwamen we evenmin ergens. Wel was er een grote behoefte aan voorstellingen bij publiek. Vanaf maart toonden we onze eigen producties mondjesmaat in Rotterdam en Nederland. Het was hard werken voor een lage opkomst. Over 2020 viel 80 procent van ons publiek weg en daarmee die inkomstenbron. De steunpakketten van de overheid hebben ons geholpen het jaar door te komen en hebben we onder andere gebruikt voor een aantal makers om werk te cureren, maar het was toch een zwaar jaar. Najaar 2020 hebben we een reorganisatie aangekondigd. Bezuinigen en afslanken is in 2021 noodzakelijk en we willen efficiënter werken en vernieuwen.

We worden een huis met het accent op maken, een huis waarin de artistieke kern centraal staat. Er is behoefte aan researchtijd, aan een dramaturgenpool, ontmoetingen die verder gaan dan de voorstelling alleen en we willen talent ontwikkelen. We willen Theater Rotterdam niet alleen aan de stad koppelen, we hebben daarnaast een landelijke taak en een internationale ambitie. De complete (re)organisatieplannen liggen momenteel bij de Ondernemingsraad ter advisering; ze zullen in 2021 worden uitgevoerd.

Breed in het nieuws was verder het afscheid van Pieter Kramer, die 15 jaar lang voor geweldige kaskrakers heeft gezorgd met de familievoorstellingen. We konden en wilden niet meer voldoen aan zijn eisen in deze coronatijd die veel belasting legden op de capaciteit en financiële middelen. Dat is aan de ene

kant verdrietig, maar aan de andere kant geeft deze verandering ook lucht voor nieuwe initiatieven en innovaties.

Talentontwikkeling op en achter het podium

Eveneens nieuw in de komende kunstperiode is de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) met daarin acht grote Rotterdamse kunstinstellingen. Wij zullen ons binnen dit platform onder andere inzetten voor talentontwikkeling – van kennismaking met theater in in het onderwijs tot excellent talent in de kunsten. Dat past ook bij onze ambities met het Productiehuis Theater Rotterdam. In het verlengde daarvan kiezen we niet alleen voor talentontwikkeling op het podium, maar ook erachter. We willen ons profileren als leer-werkbedrijf: jonge mensen de kans geven bij ons een theatergerelateerd vak te leren in de praktijk. Hierbij hebben we speciale aandacht voor het MBO.

Een derde voortrekkersrol ligt op het vlak van klimaatneutraal werken en organiseren. Theater Rotterdam is een van de initiatiefnemers van het programma 7 Square Endeavour, een internationaal samenwerkings- en verduurzamingsproject met als missie steden klaar voor de toekomst te maken. Het Schouwburgplein wordt in dat kader in 2022 vernieuwd.

De RCB is een ondersteunend en dienend orgaan. Als Theater Rotterdam blijven we verder graag samenwerken met al die instellingen in de stad die elders in dit jaarverslag genoemd worden en zullen we ons bovendien richten op nieuwe communities.

Inspiratie geven en halen

2020 was een transitiejaar en de kans is groot dat dit eveneens voor het grootste deel van 2021 geldt. We konden en kunnen niet anders dan accepteren dat we nog niet op volle kracht vooruit kunnen. Binnen die beperkingen doen we wat we kunnen. We hopen – zoals iedereen – snel weer mensen op een veilige manier te mogen ontvangen. Er kan nu al erg lang bijna niets, terwijl we zó graag de stad, het land en de wereld willen laten zien wie we zijn. Steeds vaker hoorden we al terug dat we een duidelijker koers zijn gaan varen, een duidelijker profiel krijgen, maar noodgedwongen is dat vooral nog van achter de (beeld)schermen. Terwijl we juist uit de stenen willen treden, fysiek de wijken en het land in.

Onze kernmakers, Davy Pieters, Erik Whien en Alida Dors, de alliantiepartners

URLAND en Wunderbaum en de makers van het Productiehuis Theater Rotterdam staan allemaal in de startblokken. Ze willen inhoudelijk hun visitekaartje laten zien, of dat nu live of digitaal is. We hebben veel educatieve plannen om jonge mbo-studenten een kans te geven. Er zijn spannende ideeën voor een nieuwe vorm voor de familievoorstellingen waarmee we een breder publiek denken te trekken en andere doelgroepen aanspreken. We gaan ruim baan geven aan innovatie. We willen inspiratie geven aan én halen uit de wijken van onze stad en zijn aan het bedenken hoe we dat kunnen doen in de vorm van projecten. We fantaseren over een plintproject, over een culturele hub voor de buurt, waar we ons kunnen nestelen en waar we verhalen kunnen halen. Jongeren zien ons daar bezig en we kunnen projecten met hen doen. We blijven natuurlijk graag onze (internationale) programmering laten zien. laten zien, gebaseerd op wederkerige relaties en met de focus op de verbinding tussen lokaal en internationaal.

Kortom – we kijken verlangend vooruit. En laten we deze 'tussentijd' aangrijpen om af te komen van een aantal vooronderstellingen. Moeten echt alle voorstellingen anderhalf jaar van tevoren gepland worden? Welnee, laten we deze breuk aangrijpen om flexibeler te werken. Is Theater Rotterdam alleen live te ervaren? Hoezo? We kunnen online omarmen als nieuwe mogelijkheid de essentie te pakken en te delen met de rest van de wereld. We komen eraan!

Directie Theater Rotterdam

Alida Dors
Walter Ligthart

“Als de programmering van de Tracks een voorbode is van de nieuwe weg die Theater Rotterdam inslaat, juich ik dat zeer toe.”

Bezoeker Track Openingsweek

Theater produceren

In 2020 zijn de TR-makers allen geraakt door de gevolgen van de coronacrisis, elk weer op een andere manier. Veel ambities konden niet waargemaakt worden, maar in alle hectiek en onzekerheid is er steeds geprobeerd zo veel mogelijk om te denken, nieuwe plannings te maken en (financiële) afspraken met cast en crew van de diverse producties na te komen. Uiteindelijk zijn er gelukkig ook projecten doorgegaan in een aangepaste en omgedachte vorm. 2020 was het laatste jaar van het Cultuurplan 17-20, en dat betekende dat een aantal makers hun laatste (co)producties bij TR maakten; Boogaardt/VanderSchoot, Marjolijn van Heemstra, Schwalbe en Lotte van den Berg. TR blijft coproducent van de verzelfstandigde makers Boogaardt/VanderSchoot, en de andere genoemde makers blijven aangehaakt middels programmering bij TR.

In 2020 is een eerste stap gemaakt in het versterken van de dramaturgische functie met een dramaturg publiek. Deze draagt bij aan de verbinding tussen de artistieke praktijk van produceren en programmeren met ons publiek. Dat leidt tot een seizoenprogramma met een sterke samenhang tussen programmering, productie, educatie, publieksactiviteiten en communicatie. Dit zal zich in de komende beleidsplanperiode 21-24 alleen maar sterker gaan aftekenen.

Boogaardt/VanderSchoot
2020 was een intensief jaar voor Boogaardt/VanderSchoot. De herenigingstournee van *Botanical Wasteland* in

de kleine zalen, in januari, was succesvol een kreeg goede aandacht van pers en publiek. Een 'tour de force' om deze productie in een dag op te bouwen en te spelen, maar de moeite waard. De onconventionele vorm en het contextprogramma leverden bijzondere gesprekken met en onder het publiek op. *ANTIBODIES* werd door de lockdown van het voorjaar/mei verplaatst naar het najaar. Hetgeen er toe leidde dat een nieuwe geplande productie, *I am a strange loop* die oorspronkelijk in september gepland was, helaas geannuleerd moest worden. Het bleef tot het laatste moment spannend, maar *ANTIBODIES* beleefde haar première en speeldata in huis. Een groot deel van de erop volgende tournee moest echter halverwege afgebroken worden. De annuleringen werden allen verzet, soms ook naar begin 2021.

Davy Pieters

In maart begon Davy Pieters met het repetitieproces van haar nieuwe voorstelling *Eternity*. Dat moest helaas al snel stilgelegd worden vanwege de lockdown en ook de geplande tournee moesten we volledig terugtrekken. De voorstelling werd met een jaar uitgesteld naar 2021 en komt dan in plaats van een andere reeds geplande nieuw te produceren voorstelling van Davy Pieters, die vervolgens ook uitgesteld zal worden.

Familievoorstelling

In het voorjaar van 2020 was de familievoorstelling *Repelsteeltje en de blinde prinses* aan het touren. Op 12 maart stond in Spijkenisse alles al opgebouwd toen

bekend werd dat de theaters per direct dicht moesten. De tournee die nog tot in april 2020 zou duren moest helaas volledig teruggetrokken worden. Doordat de familievoorstelling van TR een dusdanig grootschalig publiek heeft en een grote cast & crew betreft hebben we deze niet kunnen verplaatsen gezien de corona zijn impact bleek te houden in 2020.

In de gesprekken die volgden over de toekomst van de familievoorstellingen bij TR vond vervolgens een kentering plaats, die ertoe leidde dat Pieter Kramer besloot om zich terug te trekken als maker van de familievoorstellingen van TR. De verdere productie van de nieuwe familievoorstelling, *Wolfgang, het Wonderjong*, die in het najaar 2020 geproduceerd zou worden werd stopgezet.

Er wordt gewerkt aan een herpositionering van de familievoorstelling, passend bij de nieuwe koers. In seizoen 22/23 verwacht TR een volledig nieuwe familievoorstelling op de planken te zetten.

Erik Whien

De voorgenomen (hernemings)tournee naar de grote zalen met de productie *Revolutionary Road* in mei 2020 moest tevens geannuleerd worden. Deze werd verplaatst naar seizoen 21-22.

Het najaar

Na een hectisch voorjaar volgde tegen de zomer een periode van herdenken, de plannings-puzzel opnieuw leggen voor het najaar: hoe om te gaan met alle onzekerheden, annuleringen, herplanningen van het najaar?

Het concept van de **Tracks** werd bedacht. Dit werd organisatiebreed gedragen en uitgevoerd, en zowel producties als programmering en festivals werden deels in deze nieuwe vorm gegoten en vonden een plek binnen het activiteiten programma van het najaar.

In de openingstrack cureerde en registreerde Alida Dors zowel makers uit eigen huis, als makers uit de stad en makers uit het productiehuis TR en bracht zij hen bij elkaar met zowel bestaand als nieuw werk. Het was ook de gelegenheid om te laten zien dat TR met haar nieuwe artistiek leider in een fase van verandering en transitie zit. Van daaruit ontstond het idee om de gebouwen in te pakken met houten panelen, en ook de binnenruimten in te pakken om daarmee de transitie werkelijk zichtbaar en tastbaar te maken. Daarbij werden opdrachten gegeven aan street art kunstenaars Stephan Bontje en Naamloozz, die de panelen als canvas gebruikten en keer op keer overschilderden.

Erik Whien stelde een Track samen waar onder ander Sea wall te zien was, een speciaal voor Corona gemaakte solo voorstelling die hij maakte bij Het Nationale Theater. Daarnaast cureerde hij ander werk en gaf de Track een kijk in Whiens wereld en inspiraties.

De Track van makersduo KOBE (Davy Pieters), *Alleen thuis*, moest een route langs kunstenaars thuis worden op Rotterdam-Zuid. Zes theatermakers/performers bedachten, in regie van Kobe, een huiskamerperformance. Helaas werd deze door aangescherpte Corona-maatregelen afgezegd tijdens de montage ervan.

De Track van Boogaardt/VanderSchoot kreeg de titel *Fremdkörper*. In dit ritueel verplaatste het publiek zich van de ontvangst in de hal naar de grote zaal, alwaar ze via de 'krochten' en het toegangsluik van het toneel, op het toneel ontvangen werd in een slaapritueel. Deze Track werd gevraagd voor een première op het Holland Festival van 2021.

De eigen Track van Alida Dors viel helaas in een periode van sluiting en hebben we moeten annuleren. Ook Ann Van den Broek-WArd/waRD maakte een Track *Memory Loss Series* waarbij het hele gebouw als podium gebruikt werd voor beeld, voorstelling, workshops, concert en film. Net voor de dag van vertoning in december moesten de theaters opnieuw hun deuren sluiten. Met live-streams en opnames werd het programma toch bij het publiek gebracht, maar in alternatieve digitale vorm.

In het kader van de viering van de Surinaamse onafhankelijkheidsdag werd de voorstelling *In Suriname* eenmalig herenomen in het najaar. Deze zou in juni/juli 2020 eigenlijk in korte tournee in het land te zien zijn geweest, maar moest geannuleerd worden. Op deze manier konden we deze bijzondere productie toch nog een waardevolle plaats geven in de programmering van het najaar in TR. Er kon maar een klein aantal mensen bij aanwezig zijn, maar via live-streaming kon publiek deze voorstelling ook thuis bijwonen.

Marjolijn van Heemstra

In een heel korte tijd werd in het najaar van 2020 de coproductie *Voyagers* gemaakt. Marjolijn van Heemstra maakte in eindregie van Erik Whien, en samen met muzikaal collectief Pynarello, deze concertante en verhalende voorstelling, die in september in première ging en een kleine tournee langs (concert)zalen maakte.

De ingepakte voorgevel van TR Schouwburg, met schilderijen van kunstenaar Naamloozz.

OP TOURNEE T/M 11 MAART 2020

Repelsteeltje en de blinde prinses

PIETER KRAMER

Na het uitstapje naar het 'stuk der stukken' *Hamlet, de familievoorstelling* in 2018/2019, keerden Pieter Kramer en Don Duyns terug naar een wereld die we uit sprookjes maar ook uit de echte wereld kennen met een voorstelling vol grappige verwickelingen, magische toverkunsten en opzweepende liedjes. Er is namelijk van alles aan de hand in het bos, op het paleis en onder de grond. Repelsteeltje kijkt wie hij met zijn tovenaarskunsten kan helpen. En dan arriveert er ook nog een geheimzinnige gebedsgenezers aan het hof, die zegt dat ze het blinde prinsesje kan genezen. Wie houdt zich aan zijn woord? Lukt het Repelsteeltje om zijn naam geheim te houden? De succesvolle tournee, met meer dan 10.000 bezoekers, is vroegtijdig beëindigd vanwege de coronamaatregelen.

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Memory Loss

ANN VAN DEN BROEK / WARD / WARD

Memory Loss is de derde en laatste voorstelling uit Ann Van den Broek's drieluik rond dementie en geheugenverlies, *The Memory Loss Collection*, waar eerdere creaties *Blueprint on Memory* en *Zooming in on Loss* samenkomen en culminereren met nieuwe elementen tot het slotstuk. De voorstelling behandelt eerst de fasen van geheugenverlies en daarna van het verlies van persoonlijkheid. In een interactief decor verliest een deel van de performers (dansers, muzikanten en amateurs) steeds meer het eigen ik. Tekst, beweging, muziek en technologie komen samen in een spel met realiteit en illusie.

Première: 17 januari 2020

REPRISE

Botanical Wasteland

BOOGAERDT/VANDERSCHOOT
IN CO-PRODUCTIE MET
TOUKI DELPHINE

Botanical Wasteland van Suzan Boogaardt en Bianca van der Schoot alsook muziekcollectief Touki Delphine is een reactie op een belangrijk geluid dat met alle klimaatprotesten steeds luider wordt; een pleidooi voor een radicale ommezwaai in hoe wij ons als mensen verhouden tot wat er van onze aarde nog rest. *Botanical Wasteland* is een live performance en video-installatie ineen die een signaal wil afgeven alsook een glimp wil laten zien van een kunstmatige groene wereld waarin vooral de 'non-humans' een stem krijgen. De voorstelling ontving prachtige recensies en speelde een succesvolle reprise tournee in 2020.

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Schaapjes op het droge

WUNDERBAUM

Schaapjes op het droge is een tragi-komische voorstelling over ongelijkheid en sociale verliezers waarin Maartje Remmers en Wine Dierickx samen met muzikant Harald Austbø de Duitse succesroman van Anke Stelling *Schäfchen im Trockenen* te lijf gaan. Toen de twee Wunderbaum leden opgroeiden in de jaren tachtig, de tijd waarin het mogelijk was een huis met tuin te kopen in de binnenstad ook al was je geen miljardair, werd hen verteld dat zij hun eigen geluk zouden maken en iedereen gelijke kansen heeft. Nu, 30 jaar later, een man, een te zware lening en een paar kinderen rijker, gaat het leven echter niet altijd over rozen en vragen ze zich af: Waar is het misgegaan?

Première: 1 februari 2020

Foto: Sofie Knijff

TR CO-PRODUCTIES REPRISE

Ik heb spijt

WUNDERBAUM

Waarom willen we zo graag zien dat de ander spijt be-
tuigt? Is berouwen een positieve kracht of een nutteloze
emotie die zich alleen op het verleden richt? In iets dat
het midden houdt tussen een therapieessie en een talk-
show proberen twee acteurs elkaar te verleiden tot het
tonen van berouw. Tijdens de talkshow worden meerdere
interviews afgespeeld met mensen waarvan de samen-
leving zou kunnen verlangen dat ze ergens spijt van
hebben. Een ex-Syrië gangster, een ex-PVV'er die nu is
bekeerd tot de Islam, een transgender die halverwege de
behandeling besloot te stoppen. De muzikale omlistung
wordt verzorgd door de Duitse muzikant Oliver Jahn uit
Jena.

Foto: Fred Diepock

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Work Harder

WUNDERBAUM

Work Harder is een theateraal hoorspel, waarin
Wunderbaum reflecteert op onze prestatie maatschappij.
Het idee voor deze voorstelling ontstond ver voor de co-
rona-crisis. De recente gebeurtenissen gaven het onder-
werp, de prestatie maatschappij, een extra laag. Is pas op
de plaats maken niet verstandiger? Nadat de strategieën
zijn bepaald, de motivational speeches zijn afgestoken,
de targets geformuleerd, de functioneringsgesprekken
zijn ingepland en de burn-outs zijn ondergaan, vragen de
spelers zich af wat het oorspronkelijke doel ook alweer
was. Moeten ze hun professionele ambities wel zo seri-
eus nemen? En kan het opgeven van ambities net zoveel
voldoening geven als het verwezenlijken ervan? *Work
Harder* speelt live voor een publiek dat meeluistert via
een koptelefoon.

Première: 11 september 2020

NIEUW

Track Open- ingsweek

THEATER ROTTERDAM MAKERS

Tijdens de *Track Openingsweek* (opening seizoen 20/21)
mocht het publiek voor het eerst een kijkje nemen in TR
Schouwburg in transformatie. Het gebouw was zowel van
binnen als buiten omgevormd tot een groot canvas waar-
op Rotterdamse graffiti artiesten aan de slag zijn gegaan.
Het publiek werd op een onbekend spoor meegenomen
waarbij elke ruimte een podium kon zijn, en liet zich
meevoeren door de meerstemmigheid van de makers.
In een eindregie van Alida Dors is er samen met de TR
makers een uniek programma gecreëerd met dans, per-
formance, theater en installaties. Met performances van
Boogaerdt/VanderSchoot, URLAND, Davy Pieters, Tjon
Rockon - Grand Loge, Dalton Jansen, Timo Tembuysen &
Hélène Vrijdag, Ann Van den Broek e.a.

Première: 2 september 2020

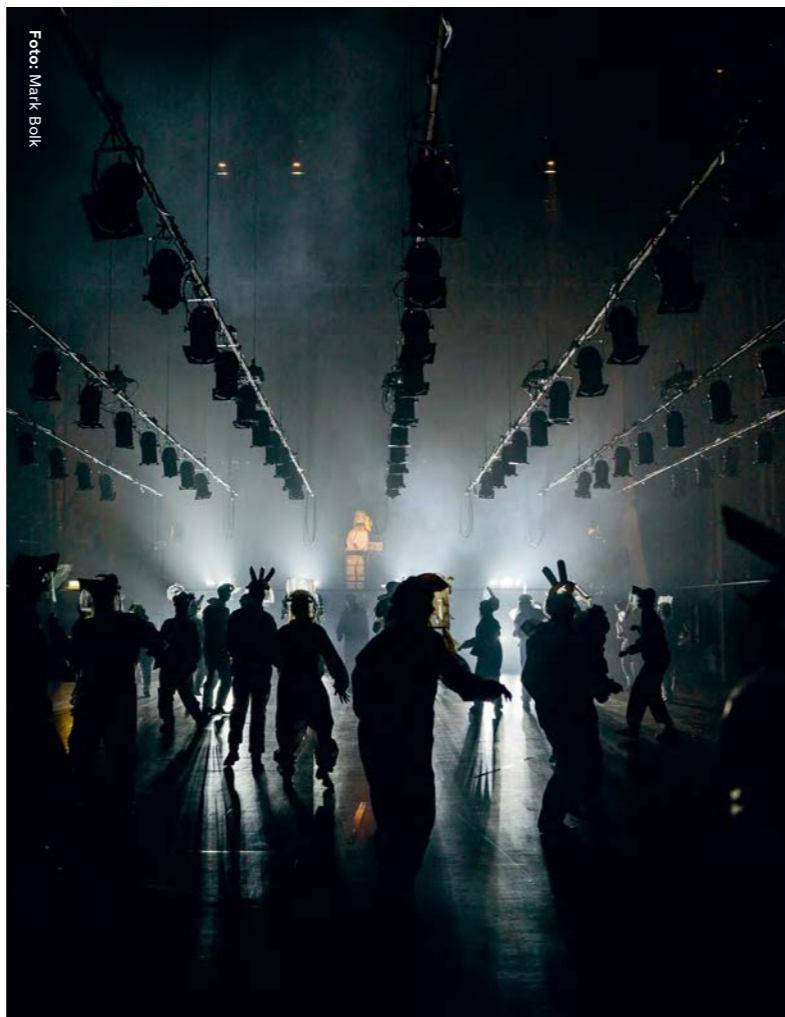

Foto: Mark Balk

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Voyagers

MARJOLIJN VAN HEEMSTRA,
PYNARELLO

In een poëtisch concert onderzoeken Marjolijn van
Heemstra en Pynarello in taal en muziek wat de kosmi-
sche flessenpost van ruimtesondes de *Voyagers* in 1977
ons vertelt over wie we zijn en hoe we ooit herinnerd
zullen worden in een sterrenstelsel hier ver vandaan.
Rebellencollectief Pynarello laat horen dat klassieke
muziek anders kan; avontuurlijker, spontaner, direc-
ter, zonder dirigent en zonder bladmuziek. Bestaande
muziek is speciaal voor deze voorstelling bewerkt. De
voorstelling ontving lovende recensies en ging vervol-
gens op tournee door het land. TR-maker Erik Whien
was verantwoordelijk voor de regie.

Première: 16 september 2020

Foto: Samna Peper

Foto: Wikke van Houwelingen

NIEUW

ANTIBODIES

BOOGAERDT/VANDERSCHOOT

In *ANTIBODIES* speelt performance-duo Boogaardt/VanderSchoot met de vraag wie wij als mens in het postpandemie tijdperk zijn en wie we zouden moeten worden. In de jaren '70 werden de overblijfselen van de beroemde voorouder van de mens opgegraven. 'Lucy' leefde meer dan 3 miljoen jaar geleden en kon niet voorzien wat er van de mens zou worden. Vanuit de zelftwijfel over onze hedendaagse menselijke verschijningsvorm en de ongemakkelijkheid over de huidige rol van de mens op aarde, kijkt de voorstelling terug naar de mens van nu. *ANTIBODIES* is een archeologisch ritueel dat op een ronddraaiend podium plaatsvindt, een futuristische seance waarin Lucy 2.0 wordt opgeroepen aan de hand van haar Google Search opdrachten uit het jaar 2020.

Première: 8 oktober 2020

Foto: Koen Veldman

NIEUW

Track Stories we tell

ERIK WHIEN

Als rode draad, door het veelzijdige werk van regisseur Erik Whien, loopt altijd de fascinatie voor het verhaal. De mens op toneel, zoekend en tastend naar de juiste woorden. Proberend de chaos van het hoofd, de toestand van de wereld en de kwetsbaarheid van 'in het leven staan' te duiden. In de *Track Stories we tell* wordt het verhaal tot thema gemaakt door middel van een selectie van Whien's meest recente werk, aangevuld met losse projecten op zijn uitnodiging. Zo kwam Vlaamse acteur, regisseur en theatermaker Peter de Graef langs voor zijn theatersolo *Henry* gevolgd door een nagesprek met Erik Whien en speelde het Nationale Theater *Sea Wall* in een regie van Erik Whien, gevolgd door een concert van singer/songwriter Stan Vreeken.

Foto: Willem de Kam

TR CO-PRODUCTIES REPRISE

Building Conversations

LOTTE VAN DEN BERG / THIRD SPACE

Samen met beeldend kunstenaar Daan 't Sas ontwikkelde Lotte van den Berg *Building Conversations*, een fysiek en live performatief gesprek waarin het gesprek zelf een kunstwerk wordt. Meedoen laat je ervaren hoe het is om zelf creatief mede-eigenaar te zijn van groepsdynamiek en sociale structuur. In speciaal daarvoor vormgegeven gesprekken ervaar je patroon doorbrekende manieren van spreken en denken. Op een open, uitdagende en tegelijk speelse manier word je je bewust van het feit dat je mede-maker bent van de sociale structuren waarbinnen jij je beweegt. Het project wordt gedragen en in beweging gehouden door een groeiend collectief van kunstenaars, filosofen en aanverwanten.

Foto: Mark Balk

REPRISE

In Suriname

RAOUL DE JONG & SANNEKE VAN HASSEL

Speciaal voor de viering van de 45 jaar Surinaamse Onafhankelijkheid in 2020, was de succesvolle leesvoorstelling *In Suriname* opnieuw te zien in Theater Rotterdam via een livestream. In Suriname is een zoektocht naar Surinaamse schrijvers en andere helden, en gebaseerd op het boek *Jaguarman* van Raoul de Jong. Hij ontmoette op zijn 28e zijn Surinaamse vader. Hierdoor werd zijn nieuwsgierigheid naar de geschiedenis van het land gewekt. Wie zijn de schrijvers, de voorbeelden, de helden? Puttend uit bekende en onbekende boeken en verhalen neemt de leesvoorstelling je mee langs vele stemmen, van Anton de Kom tot revolutionaire dichters. De muzikale omlistung wordt verzorgd door de a capella zang- en percussie groep Black Harmony.

Foto: Mark Bolk

NIEUW

Track Fremdkörper

BOOGAERDT&VANDERSCHOOT

De Track *Fremdkörper* van Boogaerd/VanderSchoot laat de bezoeker plaatsnemen in een slaapzaal bemenst door 70 poppen. De ceremonie waar de bezoeker onderdeel van is, is geïnspireerd op de Oud-Griekse inwijdingscultuur rondom een tempelslaap: een incubatie-praktijk waarin filosofen en mystici in de zogenaamde 'tempelslaapcentra' bijeenkomsten hielden waarin de slaap werd gezien als poort naar een ander rijk. De weg naar de slaaptempel toe in Theater Rotterdam Schouwburg is integraal onderdeel van de inwijdingsceremonie. In *Fremdkörper* onderzoeken de makers hoe onze zintuigen en onze onderlinge verbondenheid ons kunnen helpen in het proces van transformatie waarin we ons als mens bevinden. Hoe kunnen we ons lichaam opnieuw bewust worden, bezielen en helen, te midden van een pandemisch tijdperk?

Première: 9 december 2020

Foto: Robin Laurens

TR CO-PRODUCTIES NIEUW

Lamp

SCHWALBE

Sinds de zomer van 2020 hebben de medewerkers van Theater Rotterdam en de leden van theatercollectief Schwalbe gebouwd aan een lamp die is geïnspireerd op een zogeheten ghostlight in Engelse theaters. De lamp is ontstaan uit de behoefte om iets in de lege zaal te zetten, en is een eerbetoon aan iedereen die nodig is om het theater draaiend te houden: de mensen die voor het theater werken, de mensen die het theater bezoeken en de mensen die het theater steunen. Op 20 december, de langste nacht van het jaar 2020, is de lamp in de lege Zaal van TR Witte de With aangestoken bij zonsondergang. Het eerbetoon was live te volgen via een livestream op de website van Theater Rotterdam.

TR CO-PRODUCTIES

Memory/ Loss/Series

ANN VAN DEN BROEK

Als vervanging voor de geannuleerde Track *Memory/Loss/Series* in Theater Rotterdam Schouwburg, hebben wij een vijfdaagse online programma samengesteld. Elke avond begon met een korte introductie door Ann Van den Broek die je meeneemt door een leeg Theater Rotterdam, omgetoverd tot een expositieruimte vol herinneringen. De online bezoekers konden vervolgens kijken naar de drie registraties van het drieluik *Memory Loss Collection*, de film *Memory Loss Inside* waar je de eerste voorstelling beleef vanuit het perspectief van de performers in hun rol van aan geheugenverlies lijdende personages, en het concert *Memory Loss Collective*.

Foto: Rito Staelens

NIEUW

Eternity /Track Alleen Thuis

DAVY PIETERS / KOBE COLLECTIEF

In 2020 heeft Davy Pieters gewerkt aan twee nieuwe producties. In *Eternity* onderzoekt de TR maker de consequentie van onsterfelijkheid. Op een fysieke en beeldende manier toont zij de emotionele impact die het streven naar het eeuwige leven met zich meebrengt. Jimi Zoet (URLAND) voegt met zijn elektronische soundscapes een dimensie toe aan het universum van Davy Pieters. Daarnaast vormt Davy samen met Nastaran Razawi Khorasani het makersduo KOBE. In samenwerking met verschillende makers uit de stad hebben zij de Track *Alleen Thuis* gecreëerd: een fietsroute langs huizen op Rotterdam-Zuid, waarbij de toeschouwer zich even voyeur mag wanen en bij een leven naar binnen kan kijken. "Onze huizen stonden de afgelopen tijd nog nooit zo centraal, dat heeft ons geïnspireerd het leven daarbinnen, met al zijn verschillen onderling, te tonen. In een tijd van lockdowns en post-lockdowns, van afschermen en afsluiten, vinden wij het noodzakelijk om relaties aan te gaan met levens die buiten ons liggen", aldus Davy en Nastaran.

Foto: Vera Cornelis

Theater programmeren

worden dat er vooral veel niet door kon gaan. Van alle programmering die voor 2020 op de kalender stond is zo'n 70% geannuleerd. Bij het ingaan van de eerste lockdown werden de contracten van de geannuleerde voorstellingen afgehandeld met de insteek dat de situatie een paar maanden zou duren. Inmiddels weten we dat er nieuwe afspraken gemaakt moeten worden.

Voorstellingen die reeds gemaakt waren en in sommige gevallen zelfs hun première al beleefd hadden, zijn op de plank terecht gekomen. Voor nieuwe speeldata voor de seizoenen 21/22 of 22/23 zijn in sommige gevallen intenties uitgesproken, in veel gevallen en op meerdere niveaus is het een kwestie van afwachten wat de toekomst brengt.

Verbinding

Een belangrijke inhoudelijke ambitie voor 2020 was om nog sterker de verbinding te zoeken met de stedelijke samenwer-

kingspartners. In de loop van het jaar is de band met onder andere Scapino Ballet, Conny Janssen Danst en Hotel Modern sterker geworden dan die al was. Daar zijn ook nieuwe partners bij gekomen. Bestaande partnerfestivals als Operadagen, Circusstad en Motel Mozaïque hebben na een tumultueus voorjaar een deel van hun programma in het najaar kunnen brengen. De samenwerking met de Erasmus Universiteit is onverminderd goed voor hun programma Studio Erasmus.

Het verhaal van TR

De internationale programmering door het jaar heen blijft belangrijke stepping stones vormen om het verhaal dat TR te vertellen heeft aan het publiek over te brengen. Een verhaal dat klinkt op het ritme van de tijd, in verbinding met de stad en de wereld, en vooral een gezamenlijk verhaal. Een stevige inhoudelijke tendens is het vervagen van grenzen tussen de verschillende disciplines in de podiumkunsten. De fluiditeit

tussen theater, film, documentaire, dans, performance, popmuziek en meer neemt toe. Met ingang van dit nieuwe cultuurplan zullen we ook meer ruimte bieden in de zalen aan onze (kern)makers en voor experiment en vernieuwing. Een ontwikkeling die vanzelfsprekend terug te zien is in de programmering van TR. De programmeurs Walther van den Heuvel, Katinka Enkhuizen en Dave Schwab, kijken in hun werk steeds door de bril van dat verhaal.

De komst van Alida Dors als artistiek leider en directeur naar Theater Rotterdam heeft ervoor gezorgd dat TR meer dan ooit een eenheid geworden is. Onder haar leiding zijn de beperkingen die de coronacrisis gaf, omgedraaid tot mogelijkheden om op een nieuwe manier te werken en te kijken naar wat wél kan. Er was een sterke wil om zo veel mogelijk te blijven presenteren voor een aanwezig publiek, op een veilige manier. In gesprek met de artistieke kern van TR en de makers van diverse gastprogrammering leidde dat na de zomer tot een nieuwe presentatievorm waarbij het hele gebouw als locatie gezien werd, in plaats van alleen de zaal. Op die manier werd een serie van theatrale reizen met de titel *Tracks* geprogrammeerd.

Coronaproof

Enkele voorstellingen konden, toen dat mogelijk was binnen de maatregelen, in de zaal gespeeld worden tussen de periodes

van gedwongen sluiting door. In de zaal zijn de afstanden van 1,5 meter zorgvuldig uitgemeten. In de Kleine Zaal konden zo 30 mensen terecht, in de Grote Zaal 170. Een dergelijk beperkt aantal bezoekers in de zaal levert vanzelfsprekend een andere dynamiek op; iets dat per voorstelling verschilde. *Work Harder* van alliantiepartner Wunderbaum was een goed voorbeeld van een voorstelling die in een opstelling plaats kon vinden die ervoor zorgde dat je als publiek niks miste vanwege de maatregelen.

TR is zich ook gaan oriënteren op vormen van presentatie waarin digitale middelen een rol spelen. Zo werd de voorstelling *Memento Mori* van Nineties Productions live gespeeld in de zaal Witte de With, maar kon tegelijkertijd thuis er meegekeken worden via een stream. Een ontwikkeling die ongetwijfeld doorzet, parallel aan de wens en de hoop om snel weer live voor een publiek te kunnen spelen.

Flexibel

De gestalte die het theater in het najaar van 2020 kreeg, heeft een nieuwe dynamiek aan de hele organisatie gegeven. Publiek beleefd het gebouw op een andere manier; met kleine groepen, via nieuwe routes. De presentatievorm verschoof van een grootschalige voorstelling naar kleinschalige ontmoetingen. Het vroeg een avontuurlijke houding van het publiek. De dramaturgie van een avond theater kende een nieuw ritme, waar ook vanuit de programmering op ingespeeld moest worden. Een uitdaging waarbij TR het als een grote aanwinst heeft ervaren om over twee gebouwen te beschikken die op een flexibele manier in te richten zijn.

Op de plank

De kwetsbaarheid van de culturele sector is in 2020 blootgelegd als nooit tevoren. Ondanks dat er mooie programma's konden plaatsvinden, moet in de reflectie op het afgelopen jaar benoemd

Naast de vele noodgedwongen annuleringen viel er in 2020 gelukkig nog veel te genieten van indrukwekkende voorstellingen:

Toneelschuur Producties: Weg met Eddy Belleguele

Naar de roman van Édouard Louis in regie van Eline Arbo. Een voorstelling als deze is er maar eens in de zoveel jaar. De manier waarop regie, spelers en thematiek elkaar vonden was ongelooflijk actueel. De spelers zijn zowel muzikanten als acteurs als performers.

Foto: Samme Paper

Foto: Michiel Dewijver

Foto: Joke Schut

Foto: Samee Pepper

NTGent: Familie

In de regie van Milo Rau, documentairetheater. Een semi-documentaire theatrale constructie, als bezoeker ben je voortdurend aan het schakelen. Gebaseerd op een waar gebeurde familiegeschiedenis die eindigt met een collectieve zelfmoord. NTgent is een belangrijke partner voor TR voor het internationale theater.

Naomi Velissariou: Permanent Destruction

Op de scheidslijn tussen popconcert en theatervoorstelling. De zaalopstelling is als bij een popconcert en Velissariou beukt haar observaties op het publiek in.

Women Connected: Stille Heldinnen

Net voor de eerste lockdown kon deze bijeenkomst van verhalen van allerlei verschillende vrouwen nog plaatsvinden in de grote zaal.

Florentina Holzinger: Tanz

Met 170 mensen in de zaal kon deze prijswinnende voorstelling zijn doorgang vinden als onderdeel van de Track Art of Performance. Een radicaal en nietsontziend werk waarin Holzinger haar visie op modern feminisme deelt.

Foto: Naida Zgank

Foto: Andreas Eter

Track Local Heroes

Een mooie samensmelting waarbij de naam goed aangeeft waar het om gaat. Onder andere choreografie van Dalton Jansen, concerten i.s.m. Motel Mozaïque, performances van Xclusiv en Lloyds Company.

Track Swan lake - Club Guy & Roni + Slagwerk Den Haag + Tomoko Mukaiyama

In gesprek met het gezelschap werd de nieuwe presentatievorm van de Track ontwikkeld. Publiek was zowel live aanwezig, als online.

De Warme Winkel: Afscheidstournee

Een voorstelling die passend in de tijdgeest afscheid neemt van het oude normaal, waarbij de tournee volledig op de fiets plaatsvindt.

Foto: Sofie Knijff

Foto: Kwant | Ivory

Foto: Tale Hendnes

Europese samenwerkingsprojecten

ACT

ACT, Art Climate Transition, is een Europees samenwerkingsproject rond ecologie, klimaatverandering en sociale transitie. In een tijdperk van klimaatafbraak, massale uitsterving en toenemende ongelijkheid, bundelen we onze krachten in een project over hoop: het verbinden van brede perspectieven met specifieke, gelokaliseerde mogelijkheden, die uitnodigen of eisen dat we actie ondernemen. ACT is geïnitieerd door 10 culturele instellingen uit 10 Europese landen, waaronder Theater Rotterdam als Nederlandse partner.

In 2020 heeft Theater Rotterdam rondom ACT een breed aantal activiteiten gerealiseerd met makers en partners die de gemeenschappelijke waarde van ACT delen. In samenwerking met Impact Makers ontstond de *Warming Up Track*: een vijfdaagse programma met werk van Lotte van den Berg, Marjolijn van Heemstra, Boogaardt/VanderSchoot en meer. Ook de seizoenopening met de *Track: Openingsweek*, de *Track: Art of Perform-*

ing en producties *ANTIBODIES* van Boogaardt/VanderSchoot en *Eternity* van Davy Pieters zijn gekoppeld aan het samenwerkingsproject. Vanuit Productiehuis Theater Rotterdam werd het artist-in-residence programma *Welcome to our Guesthouse* georganiseerd, met o.a. *how to start a movement* van Merel Smitt en *Who Cares?* van duo MOHA. De langdurige performatieve-wandeling *The Art of Walking* van Amsterdam, door de grenzen van de stad Rotterdam, naar Calais in Frankrijk van makers Pankaj Tiwari en Abhishek Tapar was ook verbonden aan ACT, net zoals de coproductie van het boek *and then the doors opened again*. We blijven de komende jaren in deze realisatie investeren aangezien het een internationaal platform is dat past bij onze ambities.

Create to Connect → Create to Impact

Create to Connect → Create to Impact (CtC → Ctl) is een voortzetting van het Create to Connect project in 2012. Het is een gezamenlijke inspanning van 13 Europese culturele organisaties, waaronder Theater Rotterdam, en onderzoeksorganisaties om krachtige en langdurige verbindingen te creëren tussen kunstenaars, culturele ac-

toren, onderzoekers en publiek. De kernactiviteiten zijn gericht op artistieke creatie: Space to Connect streeft ernaar om het ruimtegebruik, binnen en buiten theaters, te veranderen met artistieke tools; Create to Connect is een lijn van (co) producties die nieuwe modellen van collectiviteit proberen toe te passen op productieprocessen; Adapt to Connect heeft het doel gedeeld werk tussen partners aan te passen aan de lokale contexten en Working Encounters brengt kunstenaars, culturele werkers, onderzoekers en studenten samen om kennis en ideeën uit te wisselen.

In 2020 bracht de Iraans/Noorse choreograaf Hooman Sharifi in Theater Rotterdam met *The dead live on in our dreams* een ode aan Marianne Van Kerkhoven. In deze Food Version kookte Hooman Sharifi en vertelde hij zijn verhalen in beweging en woord. Met *Steen of het laten van ruimte* was theatercollectief SCHWALBE te vinden bij de ingang van Theater Rotterdam Schouwburg. Ze nodigden Rotterdammers uit de onderkant van één straatsteen te bewerken en ruimte te maken. Ruimte om de stenen huid van de aarde poriën te geven, regenwater de grond in te laten, een huis voor insecten of wortels, ideeën, je initialen. Deze stenen worden rondom het Schouwburgplein gelegd. Vanuit het menselijke oog is er later niet veel verandering zichtbaar. Maar onder de oppervlakte is een mogelijke wereld gemaakt.

Foto: Rene Castellijn

Foto: Bas Czerwinski

- ↖ *The dead live on in our dreams* van Hooman Sharifi
- ↑ *Steen of het laten van ruimte* van SCHWALBE
- *How to start a movement* van Merel Smitt
- ↓ *Track Warming Up*

Foto: Rene Castellijn

Productiehuis Theater Rotterdam

In 2020 viel de structurele subsidie van Productiehuis Theater Rotterdam (TR) voor BIS-ontwikkelinstelling weg. Omdat TR grote waarde hecht aan talentontwikkeling van nieuwe generatie makers*, werd besloten om deze ontwikkelingsfunctie een vervolg te geven in de nieuwe cultuurplanperiode. Tanja Elstgeest nam in 2020 afscheid als hoofd van het Productiehuis, Melih Gençboyacı werd aangesteld als artistiek ontwikkelaar/curator en Alida Dors werd artistiek leider van TR. Door deze organisatieveranderingen stond 2020 in het teken van transitie. De coronacrisis zorgde voor nog meer veranderingen, maar deze smolten op positieve wijze samen met de transitie. Het werd duidelijk hoe kwetsbaar onze sector is, van makers tot instellingen. De vanzelfsprekendheid van onze dagelijkse werkpraktijk viel weg. Dit was de aanleiding om onze werkwijze opnieuw vorm te geven.

Productiehuis TR in transitie: van product naar proces

In 2020 begonnen we met het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze waarbij de focus van productgericht naar procesgericht denken verschuof. In deze nieuwe werkwijze maken we gebruik van bouwstenen die het ontwikkeltraject van een maker bepalen. Praktijkgericht onderzoeken, produceren, presenteren en reflecteren zijn de belangrijkste bouwstenen geworden. We bieden makers een veilige omgeving waarbinnen ze ontdekken wat de podiumkunsten voor hen betekenen, nieuwe kunstvormen kunnen onderzoeken en kennismaken met vitale artistieke praktijken.

De focus kwam ook op een duurzame, gezamenlijke werkcultuur te liggen. Om die ambitie te realiseren, produceerden we langzamer en minder dan voorheen. Een kwalitatieve keuze die ons de tijd geeft om onze brede artistieke visie op gebied van duurzaamheid en innovatie op procesgerichte wijze in te richten. Dit vraagt van TR enerzijds een flexibele houding tegenover de makers, want zij zullen continue nieuwe werkvormen voorstellen. Anderzijds dragen de wederkerige relaties met makers en hun persoonlijke verhalen meer dan ooit bij aan het verhaal van TR. Deze veranderingen zijn in 2020 samen met de makers in werking gezet. Ook hebben we de eerste stappen gezet om publiek een vanzelfsprekende deelgenoot te maken van onze gezamenlijkheid. Soms gedwongen op afstand, een enkele keer fysiek, maar altijd met gevoel van nabijheid.

De makers: een nieuwe dialoog, vocabulaire en duurzame relatie

Met onze artistieke transitie en i.h.k.v. organisatorische integratie zijn we een nieuwe dialoog begonnen met een aantal makers. Hierin staan onderzoeken, ontwikkelen en presenteren van nieuwe kunst-

vormen, binnen de genres performance en urban, centraal. De Productiehuis TR-makers ontwerpen hun eigen trajecten met het oog op toekomstige artistieke praktijken in Rotterdam met internationale potentie. Vanuit deze trial-and-error space ontstonden duurzame relaties met theatermaker/performer Khadija el Kharraz Alami, regisseur Zarah Bracht, choreograaf Dalton Jansen, theatermaker/performer ARIAH LESTER, beeldend kunstenaar/theatermaker Mathieu Wijdeven en spoken word artist/theatermaker Mathieu Charles. In 2020 is Dalton Jansen zijn Nieuwe Makersregeling van Fonds Podiumkunsten (i.s.m. DOX en Conny Janssen Danst) begonnen met een aantal excursies. Hij reisde naar London om met Dickson Mbi te jammen. Ze lieten zich door elkaars bewegingstaal inspireren en wisselden kennis uit over theatraleiteit en dans. Daarnaast heeft Dalton de werkwijze van choreograaf Hofesh Shechter mogen volgen. In Barcelona nam hij vervolgens, met makers Julia Robert en Rudi Cole van Humanhood, deel aan intensieve sessies.

Ook ARIAH LESTER ging voor zijn Nieuwe Makersregeling (i.s.m. O.) begin 2020 op reis. Hij volgde in Berlijn masterclasses van Maria Seferian om aan zijn zangtechniek te werken. Daarna ging hij bij De Grote Post in Oostende in residentie om met Rotterdamse drag queens en drie oudere Oostendse vrouwen te werken aan *The Other Side Of The Sea* [T.O.S.O.T.S.]. De pandemie maakte dat de voorstelling

niet afgemaakt kon worden, maar dit gaf Lester de gelegenheid om de (corona-proof) voorstelling *VIAJERO DEL AMOR* [A Lover's Journey] te maken. Inmiddels is ook de derde Nieuwe Makersregeling (i.s.m. de Brakke Grond, Kunstencentrum Vooruit en RIGHTABOUT-NOW INC.) gehonoreerd voor Mathieu Charles.

We werkten met Zarah Bracht aan *Being wrong and how to admit it* en gingen ondanks corona op tournee. Ook startte ze haar vooronderzoek voor *Children of Happyland* met dramaturg Mazlum Nergiz. Deze voorstelling gaat eind 2021 in première in Rotterdam. Voor Khadija El Kharraz Alami's project *Re-claiming Space* ontwikkelden we een eenjarig traject i.s.m. Pianofabriek, Kaaitheater, NTGent en Frascati. De Rotterdamse maker Mathieu Wijdeven moest het proces van *Het waarom beantwoord* onderbreken en gebruikte de extra tijd om in samenwerking met Raoul de Jong zijn tekst verder te ontwikkelen. Het proces werd in december 2020 opgepakt en de voorstelling, die een ode aan zijn betovergrootvader is, zal eind 2021 spelen.

We hebben ook enkele coproducties en trajecten met makers afgerond: *HAAT* van Silke van Kamp (coproductie VIA ZUID en Jonge Harten Festival), Studio Danish Blue's *Voor de Ramp* (coproductie Frascati, The Dutch Datcha en Studio

Danish Blue) en *Folie à Deux* (coproductie Studio Danish Blue), *Learning What Love Means* van Gilles Groot (i.s.m. Eva van Manenschijn) en de voorstelling *Dier* van Tom Struyf. Ook een aantal langere trajecten met Backbone/Alida Dors, Grande Loge/Tjon Rockon en URLAND werden afgerond, zij ontvingen een meerjarige subsidie vanuit Fonds Podiumkunsten om hun praktijk door te zetten.

Lokaal vs. internationaal: van artistieke ontmoetingen naar gemeenschap

In 2020 investeerden we in uitwisseling, verdieping en onderzoeksplatformen. Ons nieuwe format Still-in-motion week benadrukte de wens om aan een volledige gemeenschap van makers te bouwen. Ook hebben we tijdens *Welcome To Our Guesthouse #4* (ons artist-in-residence programma) het thema *How to Gather Together?* geïntroduceerd, dat vanwege de internationale context goed past bij de tijdgeest. Daarnaast heeft ons internationale master programma i.s.m. DAS Theater en Toneelacademie Maastricht een vervolg gekregen. In *Encounter & Exchange* sessies - een programma van performances, korte statements en ontmoetingen - werkten studenten met makers samen. De sessies waren gelinkt aan de *Art of Performing Track* van TR, waardoor de deelnemers met internationale makers als Hooman Sharifi, Florentina Holzinger

en Enkidu Khaled konden werken. Pankaj Tiwari en Abhishek Tapar liepen tijdens hun performatieve project *The Art of Walking* 312 kilometer van Amsterdam naar Calais en ontmoetten onderweg kunstenaars en activisten.

De crisis daagde Productiehuis TR uit om op gebied van internationale uitwisseling voortdurend naar nieuwe manieren te zoeken. Zo werd onze coproductie *Pocahontas* van Ariadna Rubio Lleo opgenomen in Europees Create To Connect netwerk. Ariadna kon hierin samen met 12 andere makers, waaronder Rodrigo Batista, in een online uitwisselingsprogramma haar werk tonen. Rodrigo's werk *The Furious Rodrigo Batista A side & B side* was live te zien tijdens the Art Of Performing Track in 2020 en hij werkte in Rotterdam door aan zijn nieuwe productie *The Featuring* (ondersteund door de Nederlandse Ambassade in Brazilië, in coproductie met CAMPO).

Tijdens de *Track Art of Performing* ontmoetten deelnemers aan het artist-in-residence-programma van *Welcome to our Guesthouse* internationale makers. Hier zitten ze samen met Hooman Sharifi.

Being wrong and how to admit it

ZARAH BRACHT

Het spijt me. Zelden en moeilijk rollen die woorden uit de monden van politici. Hunkerend naar een écht excuus onderzocht regisseur Zarah Bracht in haar nieuwe voorstelling het fenomeen 'fouten bekennen'. Actrice Kirsten Mulder kroop op vurige wijze (aldus De Telegraaf) in de huid van een politica, die een verontschuldiging uit haar lijf probeert te wurmen. Begeleid door twee drummers live op scène, vocht ze met haar demonen. Na *Wholesale Destruction* was *Being wrong and how to admit it* Zarahs tweede voorstelling bij Productiehuis TR. Het bezoek van minister Van Engelshoven (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) aan de première was dan ook een bijzonder cadeau.

**Beeldend muziektheater
over de onmacht om spijt te
bekennen**

Foto: Bart Grietens

TANZ

FLORENTINA HOLZINGER

Florentina Holzinger verrijkt de internationale performancewereld al enkele jaren met duizelingwekkende acrobatie, afgetrainde vrouwenlichamen en vechtsportscènes. Na *Recovery* en *Apollon* was *TANZ* het laatste deel van haar trilogie over het lichaam als discipline en spektakelstuk. Met vrouwelijke dansers tussen de twintig en tachtig onderzocht Florentina de erfenis van de dans. In de zomer van 2019 verzorgde Productiehuis TR de internationale residentie voor de repetities van *TANZ*. De voorstelling beleefde in 2019 zijn wereldpremière in Tanzquartier Wien en werd geselecteerd voor de 57ste editie van het Berlijnse Theatertreffen en het Vlaams TheaterFestival. Theater Heute bestempelde de voorstelling tot beste voorstelling van het seizoen. De Nederlandse première bij Theater Rotterdam in september 2020 was dan ook hét hoogtepunt van *Art of Performing week*.

**Macabere parodie op
romantisch ballet**

Foto: Nade Zgank

Nu ben ik Medea

KHADIJA EL KHARRAZ ALAMI

Is woede ontzettend en ongeneeslijk wanneer geliefden met elkaar in botsing komen? In *Nu ben ik Medea* vervlecht Khadija El Kharraz Alami de verschillende perspectieven in Euripides' *Medea* met haar eigen verhaal over opgroeien tussen twee werelden, de verschillen in kaders en de botsing van krachten in jezelf. Met deze solo won Khadija de KBC Jongtheaterprijs en publieksprijs tijdens het Theater aan Zee festival 2018, tevens preees De Volkskrant Khadija's "overrompelende podiumpersoonlijkheid". De 2020 reprisetournee door Nederland en België wordt in 2022 hervat met hieraan toegevoegd enkele speelbeurten in Zweden. In de tussentijd werkt Khadija aan *Re-Claiming Space*, waarbij Productiehuis TR ondersteuning biedt in de vorm van een onderzoeksruimte met een onderzoekswEEK in Istanbul.

**Opgroeien met twee werelden
is een ware rijkdom, toch?**

Foto: Casper Koster

Still-in- motion weeks

Toen theaterseizoen 2019/2020 abrupt eindigde en de agenda's van makers werden leeg geveegd, lanceerde Productiehuis TR de Still-in-motion weeks. Een onderzoeksplatform dat al in ontwikkeling was, maar versneld werd ingevoerd. In dit concept krijgen makers gedurende een week de tijd en ruimte om te werken aan hun artistieke ontwikkeling. De week kent geen productiedruk maar bestaat enkel uit een zelf geformuleerde onderzoeksvraag én een zoektocht naar het antwoord. Voor de eerste serie Still-in-motion weeks werden Timo Tembuyser & Héléne Vrijdag, Sue-Ann Bel, Studio Danish Blue en Zarah Bracht uitgenodigd. De makers deelden hun onderzoeksresultaten met elkaar en via tr.nl/simweek. Het format bleek een succes; de makers waren dankbaar om (betaald) in zichzelf en hun toekomst te kunnen investeren. Wordt vervolgd!

**Een nieuwe onderzoeksruimte
versneld geïntroduceerd**

Foto: Bart Grietens

HICCUP

TIMO TEMBUYSER EN
HÉLÈNE VRIJDAG

HICCUP werd ontwikkeld tijdens *Welcome To Our Guesthouse* 2019. In deze performance doen Timo Tembuysen en Hélène Vrijdag onderzoek naar mannen- en vrouwenrollen, zoals die worden overgeleverd en vastgelegd in mythes en ander repertoire. "De rollen worden niet uitgespeeld of getoond, maar dienen als ondergrond voor de zangers, waardoor die prachtig loskomen van het gebruikelijke kader van de zanger als instrumentalist." schreef Francien van der Putt voor Theaterkrant. *HICCUP* bleek zich ook los te zingen van de black box. Eind december 2019 galmden de stemmen van Timo en Helène door een kerk tijdens *Winternights*. En in 2020 stond het duet geprogrammeerd in cirkelvormige opstellingen tijdens het *Peepshow Palace Festival* (De Warme Winkel) en de *Openingstrack* van TR, dat gecureerd werd door Alida Dors.

Afrekening met mythes uit het verleden

To The Edge 3

THE DOUBLE COLLECTIVE /
DALTON JANSEN

Choreograaf Dalton Jansen vormt met Terencio Douw en Gihan Koster The Double Collective. Het drietal maakt voorstellingen vanuit een mix van verschillende dansstijlen. Het *To The Edge* drieluik werd gemaakt bij Productiehuis TR, was te zien tijdens het Dalton Jansen Choreography Festival 2019, en in 2020 werd het derde deel geprogrammeerd tijdens de *Local Heroes Track*. In dit deel komen drie goede vrienden samen. Al snel blijkt dat er onderling veel wrijving is. Hoe gaan ze hiermee om? Zal er solidariteit ontstaan of gaat ieder zijn eigen weg? Sinds 2019 valt Dalton Jansen onder de nieuwe makerssubsidie van Fonds Podiumkunsten. DOX, Conny Janssen Danst en Productiehuis TR begeleiden Dalton in deze periode onder andere met onderzoeks- en productieruimte.

Een onderzoek naar vriendschap tussen drie personen

VIAJERO DEL AMOR [A Lover's Journey]

ARIAH LESTER

VIAJERO DEL AMOR [A Lover's Journey] is het verhaal van Lester; een man uit Venezuela die als een vogel over de zee vloog, op zoek naar liefde. In dit performanceconcert deelt hij zijn reis in de vorm van een Spaanse les. Hij is net als bij *THE GATE* enerzijds de uitbundige ARIAH LESTER en anderzijds Lester Arias, de man uit Venezuela die zijn publiek een spiegel voorhoudt en de activist in eenieder losmaakt. *VIAJERO DEL AMOR* is Lesters tweede voorstelling onder de vleugels van Productiehuis TR in coproductie met O. (voorheen Operadagen Rotterdam) in het kader van de nieuwe makerssubsidie van Fonds Podiumkunsten. De eerste versie was te zien tijdens het Operadagen Rotterdam 2020 weekend en wordt doorontwikkeld voor O. 2021.

Wat voor zin heeft theater als het niet kan aanzetten tot handelen?

A Revue

BENJAMIN ABEL MEIRHAEGHE

Regisseur en performer Benjamin Abel Meirhaeghe is een groot liefhebber van opera en ballet, van de grootschaligheid, de traditie en het hedendaagse potentieel ervan. In zijn nieuwe voorstelling *A Revue* organiseert een groep aardbewoners duizenden jaren van 2021 een revue avond. Het retro-futuristisch ballet speelt muziek, danst en beroept zich zowel op recent als eeuwenoud materiaal. Volgens Meirhaeghe leven we in een tijdperk waarin alles mogelijk is. Zijn verlangen: de rijkdom tonen van al datgene wat met elkaar in verbinding kan gaan. Deze coproductie van Productiehuis TR speelde slechts enkele keren in Vlaanderen. Gezien de lovende recensies belooft de uitgestelde Nederlandse première een hoogtepunt van O. (voorheen Operadagen Rotterdam) 2021 te worden.

Opera als toekomstvisioen, theater als teletijdmachine

Project T. / Voor de Ramp

STUDIO DANISH BLUE

Project T. / Voor de Ramp is een horrorklucht over drie politieke figuren die het fundamenteel met elkaar oneens zijn. Opgesloten in een bunker raken ze onvermijdelijk in conflict met zichzelf. Wat te doen? Zelfmoord plegen? Wachten? Want wat is een leider zonder publiek, zonder een leger of een toekomst om voor te vechten? Wanhopig proberen ze nog een laatste keer de macht te grijpen. Misschien zijn zij wel de laatste mensen. De hekkensluiters van de menselijke diersoort.

Studio Danish Blue, bestaande uit Babette Engels (1994) en Jordy Vogelzang (1991), maakt theater, podcasts, installaties en grafisch werk. Na *Wrakstuk* was *Project T. / Voor de Ramp* hun tweede voorstelling in samenwerking met Productiehuis TR. De tekst werd uitgegeven door De Nieuwe Toneelbibliotheek.

**De mens als hekkensluiter
van zijn eigen soort**

Foto: Bart Grietens

Welcome To Our Guesthouse #4

Welcome To Our Guesthouse is een artist-in-residence programma waarin veelbelovende makers werken aan inspirerende concepten en kennismaken met Rotterdam. Voor de vierde editie waren Enkidu Khaled, Merel Smitt, MOHA, Mathieu Charles en Samara Hersch uitgenodigd. Na een verdiepende LAB-Week en drie onderzoeksweken deelden zij hun werk gedurende vier presentatiedagen. Via de studioruimtes van TR, op pop-up locaties en online (het digital magazine werd meer dan 22.000 keer bekeken), namen ze het publiek mee van Afrofuturisme tot nieuwe rituelen. Alle projecten die werden opgestart, krijgen in 2021 een vervolg. Zo werkte Enkidu Khaled aan *The Interview (God99)*. De voorstelling (met de nieuwe titel *Bar by bar, night by night, story by story, onward!*) gaat in juli 2021 in première bij het Kaaitheater. Mathieu Charles' audiovisuele voorstelling *AKOMFRAHDIO* kreeg een podium in het NTR-programma Theater 2020 en wordt in 2021 ook doorontwikkeld.

**Een tijdelijke leef- en
werkruimte voor makers**

Foto: Salih Kilic

Foto: Willem de Kam

HAAT

SILKE VAN KAMP

De meesten van ons worden het liefst gerustgesteld met goede berichten over de wereld en accepteren dat er nou eenmaal 'een paar rotte appels' onder ons zijn. Maar in essentie deugen de meeste mensen. Maar wat nou als goed en kwaad niet bestaan en er slechts mechanismes zijn waar we in kunnen trappen en groepsprocessen waar we ons in kunnen verliezen? *HAAT* geeft een inkijk in de gevaren en verlokkingen die sluimerend op de loer liggen. Met bloeddorstige overtuiging kruipen de acteurs in de huid van vijf extremisten.

Voor *HAAT* werkte Silke van Kamp wederom met schrijver Yentl van Stokkum. Eerder werden zij samen genomineerd voor de BNG Bank Theaterprijs. *HAAT* werd gemaakt bij Productiehuis TR in co-productie met VIA ZUID en Jonge Harten.

**Een kijkje in het kamp van
de vijand**

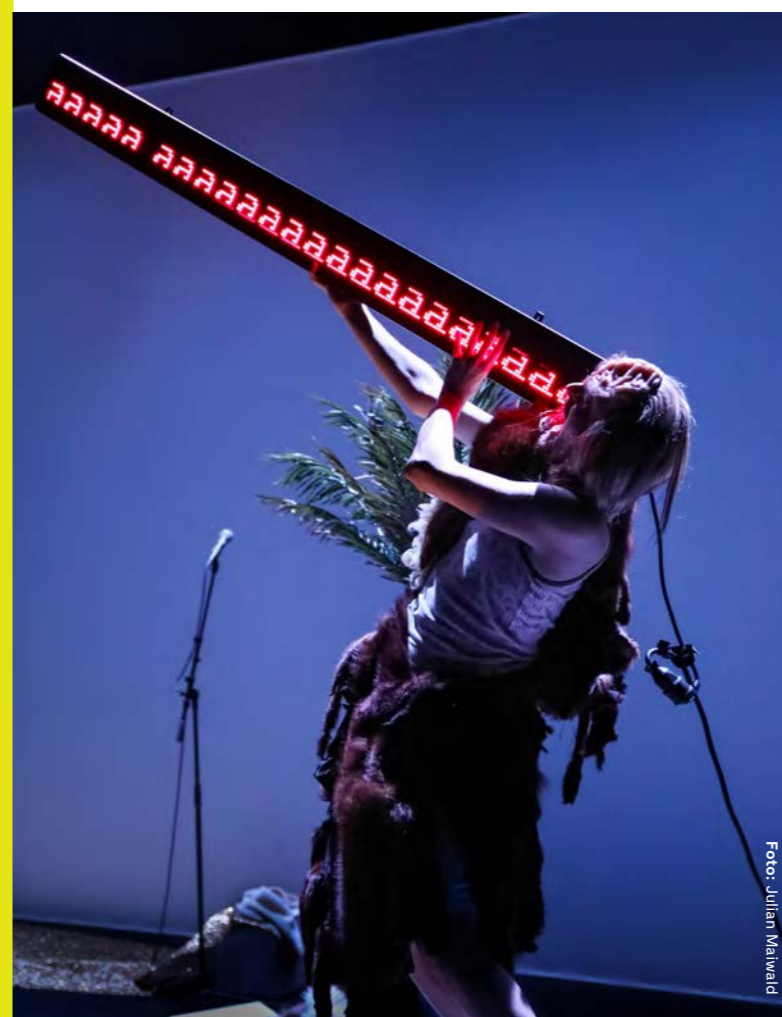

Foto: Julian Maiwald

mu', mu', mu'

URLAND

Het bestaan van *De Klingon Hamlet* was een ontdekking voor URLAND. Het iconische oerstuk van Shakespeare is in 1996 vertaald naar het Klingon (de succesvolste artificiële taal ter wereld uit de sciencefiction tv-serie *Star Trek*). URLAND ging naar Indianapolis, USA om het 25e lustrum van The Klingon Language Institute bij te wonen. Daar ontmoetten ze de uitvinder van de taal, bezeten linguïsten, en andere lieve extremisten op zoek naar gelijkgestemden. URLAND werd spontaan zelf ook lief extremistisch en maakte deze beeldende voorstelling over taal. Wat begint als een roadmovie op zoek naar Waarheid, eindigt als een eclectische viering van het theater en al haar dubbelzinnigheid. Door de coronamaatregelen is de theatertournee vroegtijdig gestopt op 13 maart 2020.

**Een dadaïstische ode aan
het Woord**

Educatie & Interactie

Aan het begin van 2020 bevond educatie zich in een moment van transitie. Het was bekend dat Alida Dors in april als artistiek leider zou aantreden. De bestaande doelstellingen: duurzame relaties aangaan met het publiek en toegankelijker worden voor meer doelgroepen, kregen met haar komst meer kracht in de koers die zij invulde en aanscherpte.

Engagement

In 2020 zetten educatie en Marketing & Communicatie in op verschillende vormen van engagement. Vanuit educatie zijn voorstellingen en workshops die door scholen bezocht worden een fundamenteel onderdeel. Educatie stemt programma's af binnen de organisatie en is gastheer voor de groepen bezoekers. Ook is er de mogelijkheid voor verdiepend engagement. De cultuurcoaches brengen op scholen leerlijnen, gesprekken na voorstellingen of verdiepende workshops. Publiek kan nog een stapje verder gaan en werkelijk deelnemen.

Het publiek wordt meemaker en hiermee spreken we ook nieuw en onbekend publiek aan. Daar lag één van de ambities. De definitie van publiek is daarbij breder dan de bezoeker van een voorstelling in de zaal. Juist voor andere vormen van interactie is ruimte.

Een intensievere samenwerking tussen de afdeling educatie en marketing en communicatie draagt bij aan het benaderen van het publiek, het bewerkstelligen van de gewenste interactie en het delen van de verhalen die voorkomen uit de verschillende activiteiten. Vooruitlopend op de ambitie om de dramaturgische functie van TR te verstevigen in de huidige kunstplanperiode, is in 2020 een dramaturg publiek aangesteld. De dramaturg zorgt voor de verbinding tussen de artistieke praktijk van produceren en programmeren en de afdelingen die primair met het publiek bezig zijn; marketing & communicatie en educatie. Dit heeft zijn eerste vruchten afgeworpen in de publieksactiviteiten in het najaar van 2020, zoals in

de projecten TR Citizens en Meemakers waarin de functies van maken, programmeren en interactie met het publiek samen kwamen.

Afschalen en opschalen

Vanaf het begin van de coronatijd was de afdeling zich ontzettend bewust van het belang van interactie met het publiek. Er werd steeds gekeken naar wat wél kon, en op welke manier. Wat kunnen we, wat mogen we en wat willen we? Zo is het gelukt om steeds met de mogelijkheid van af- en opschalen veel projecten mogelijk te maken.

Voor het derde jaar op rij is aan het begin van het jaar een mooi project gedaan met leerlingen van de Rotterdamse internationale schakelklassen. Deze jonge Rotterdamse nieuwkomers werkten vanuit het thema gender toe naar de voorstelling WO/MEN. Dat kon nog live plaatsvinden en we ontvingen in het vroege voorjaar een hele week schoolgroepen en vrij publiek. Een ander jaarlijks terugkerend

WO/MAN

Met de voorstelling *WO/MAN* onderzochten elf leerlingen uit Internationale Schakelklassen (ISK) samen met Theater Rotterdam hoe zij beïnvloed worden door labels en invloeden van buitenaf. Persoonlijke verhalen worden afgewisseld met spoken word, dans en verkleedpartijen. De voorstelling over mannen, vrouwen en alles daartussen en daarbuiten speelde voor alle Rotterdamse ISK leerlingen en vrij publiek. Na iedere voorstelling vond een nagesprek plaats tussen de spelers en publiek over de thematiek en het maakproces.

Foto: Aad Hoogendoorn

Foto: Saikh Kifir

Astro Angels

Als onderdeel van een grotere samenwerking met het Rotterdamse MBO werkten ruim veertig MBO-studenten van verschillende Rotterdamse vakopleidingen bij Theater Rotterdam aan het filmproject *Astro Angels*. Zowel achter de schermen, met productie, marketing en techniek, als op de vloer werkten de studenten samen met professionals van Theater Rotterdam. In regie van Collectief Het Paradijs maakten de studenten een theatrale film over een groep mensen die zich in 2030 heeft afgezonderd van de wereld als gevolg van een pandemie.

TR Citizens

Programmamakers Sheree Lenting, Richard Nazier, Michel van Werkhoven en Hanina Ajarai gingen samen met een projectteam van dramaturg Marieke Dijkwel en medewerkers uit verschillende TR teams aan de slag. Zij vroegen drie Rotterdammers naar hun verhaal en nodigden kunstenaars uit daarmee aan de slag te gaan. Het resultaat daarvan presenteerden zij op een zondagmiddag in TR Schouwburg en later digitaal. Artistiek leider Alida Dors: "Er zijn heel veel verschillende verhalen te vertellen. Zoveel mensen. Zoveel perspectieven. Als we naar elkaars verhalen luisteren kunnen we van elkaar leren. Each one teach one. Het theater is er de plek voor."

Foto: Staci Sandlin

project is Theater na de Dam, waarbij de ontmoeting tussen ouderen en jongeren en de uitwisseling van verhalen het uitgangspunt is om een voorstelling te maken. In 2020 ging dat specifiek in op de geschiedenis rondom Nederlands-Indië in relatie tot de Tweede Wereldoorlog. Het traject stond op het punt te beginnen toen de eerste lockdown inging. Direct is toen gezocht naar een nieuwe vorm om toch door te gaan. Dat is een theatrale podcast en digitaal magazine geworden. De ontmoetingen vonden vooral digitaal en telefonisch plaats. Het leverde een unieke podcast op, die veel beluisterd is, ook door mensen die TR normaal niet zou bereiken.

Mbo'ers

Mbo-studenten zijn een erg belangrijke doelgroep. Er zijn ontzettend veel mbo'ers in Rotterdam in veel verschillende opleidingen. Te weinig van hen vinden aansluiting bij de culturele sector, als bezoeker en als carrièreperspectief. Met een groot cocreatie-project in samenwerking met Collectief Het Paradijs, is bewust ingezet om deze studenten te betrekken in het volledige maakproces. En er is hard gewerkt om dat mogelijk te maken in verschillende fases van de coronamaatregelen. Het leidde tot de film *Astro Angels*, die weliswaar in 2021 in première gaat, maar gemaakt is in 2020. Voor educatie een hoogtepunt, ook omdat het binnen TR een verbindend

effect had; uit de hele organisatie van TR hebben mensen meegewerkt met veertig studenten vanuit allerlei verschillende mbo-opleidingen.

Meemakers

De programmalijn Meemakers bestond uit maandelijkse workshopsessies met wis-selende kunstenaars, vrij toegankelijk voor publiek en uitgenodigde groepen. Er werd gewerkt in verschillende disciplines. Zo zijn er zines gemaakt met illustrator Nina Fernande en werden de gevel en het interieur, die op dat moment in hout verpakt waren, beschilderd in samenwerking met streetartiest Naamloozz. Ook waren er meemaak-sessies in een periode samen met spoken word artiest M, deels live en na de sluiting aan het einde van het jaar online.

Het begrip Meemaken kon je in deze sessies op twee manieren opvatten. De deelnemers werden uitgenodigd te reflecteren op wat zij in de voorafgaande week hadden meegemaakt, bij het zien van een voorstelling of in het dagelijks leven. Maar terwijl ze dat deden droegen ze actief bij aan het mee-maken van een gesamt-kunstwerk. De sessies waren een enorme kans om op een laagdrempelige manier het bestaande publiek op een nieuwe manier te betrekken en nieuwe groepen te leren kennen door hen uit te nodigen. Er hebben groepen deelgenomen vanuit onder meer de Pauluskerk, kinderdagverblijf Hutspot en leerlingen van Mavo Centraal.

Onderwijs

De cultuurcoaches van TR zijn gebruikelijk een dag in de week op de scholen waar zij werken. Toen de scholen dicht gingen hebben zij moeten zoeken naar nieuwe manieren van interactie. Toch heeft de nadruk steeds gelegen op live bij elkaar komen, zoveel als veilig mogelijk was. Met diverse Rotterdamse scholen en scholen in de regio heeft TR een nauwe band voor samenwerkingen. We hebben de scholen kunnen inspireren om op een nieuwe manier invulling te geven aan hun kunst- en cultuuronderwijs met activiteiten en workshopmateriaal. Ook hebben we mogelijkheden tot het bijwonen van voorstellingen door schoolgroepen en studenten maximaal benut.

Talentontwikkeling

Niet alleen het twaalf weken durende Talent Traject maar ook het Europees uitwisselingsproject Europefiction is een voorbeeld van de mogelijkheid voor jongeren tussen de 16 en 26 jaar hun talent te ontwikkelen. In de zomer van 2020 zou het tweede zomerkamp in het Duitse Ruhrgebied plaatsvinden, in plaats daarvan is een andere, digitale manier van uitwisseling door middel van een app gevonden, waarbij de jongeren konden delen en maken.

Meemakers

In het najaar van 2020 hoste iedere maand een duo van een Rotterdamse kunstenaar en iemand van het educatieteam van Theater Rotterdam een wekelijkse werksessie. In een kleine 2 uur praatten, maakten, schilderden en schreven deelnemers mee aan een gezamenlijk kunstwerk. Niet alleen vrij publiek maar ook genodigde groepen van onder meer de Pauluskerk, Mavo Centraal en bijschoolse opvang Hutspot deden mee. De werken werden geëxposeerd in de hal van TR. Zo ontstond in de loop van de tijd een gesamt-kunstwerk waarin verschillende stemmen en disciplines samenkomen. We werkten samen met de Rotterdamse kunstenaars Nina Fernande, Naamloozz en spoken word artiest M.

Europefiction

Theater Rotterdam en Junges Schauspielhaus Bochum werkten voor de tweede keer samen aan het uitwisselingsproject Europefiction. De jongeren uit tien Europese steden van Bologna tot Parijs werkten in duo's samen. Dit jaar was er helaas geen Europefiction-kamp. Wel speelden meer dan 100 jongeren door heel Europa de Europefiction Game in augustus. Zij kwamen op plekken die ze nog niet eerder zagen of ineens in ander licht, zij lachten naar vreemden op straat, volgden alles wat rood was en hoorden andere stemmen en lieten die van hen horen.

Terlantar/ Ontheemd

Theater Rotterdam onderzocht samen met de leerlingen van Mavo Centraal en Wolfert College de oorlogsverhalen uit voormalig Nederlands-Indië. Zij spraken een overlevende van de Jappenkampen, een uitgezonden soldaat en twee Rotterdammers van wie de ouders of grootouders in Nederlands-Indië leefden. Deze gesprekken, vol verhalen en herinneringen, vormen samen met ander bronmateriaal de basis voor het digital magazine *Terlantar / Ontheemd* en gelijknamige podcast. Ze volgden vier verhalen van eerste, tweede en derde generatie overlevenden en hebben zo een stem gegeven aan een verzwegen geschiedenis.

Talent Traject

Een groep van 14 talenten tussen de 16 en 26 jaar namen deel aan ons jaarlijks terugkerende Talent Traject. Zij bezochten dit najaar met elkaar voorstellingen en raakten bekend met de programmering van Theater Rotterdam. Ook gingen de jongeren de vloer op en werkten en spraken met makers, dramaturgen, schrijvers en acteurs van Theater Rotterdam over hun vak. Zij gaven hun vakmanschap door en coachten de jongeren in hun ontwikkeling.

Overige Activiteiten

In Suriname

Een (online) ode aan Surinaamse helden en verhalen

Speciaal voor de viering van 45 jaar Surinaamse onafhankelijkheid in 2020, speelde de succesvolle leesvoorstelling *In Suriname* drie keer in Theater Rotterdam Schouwburg. De offline voorstellingen waren direct uitverkocht, dus werd de 2e voorstelling beschikbaar via een livestream, de pilot van TR in livestreamen. De regie en bemanning werd allemaal door eigen medewerkers gedaan, en werd enthousiast door cast en crew ontvangen in de werkwijze.

Online bezoekers: 225

Marketing en communicatie

Begin 2020 leek de nieuwe koers van TR de meest belangrijke inhoudelijke lijn voor het jaar te worden. Een eigentijds theater, rauw, in contact met de stad en het publiek. De afdeling marketing & communicatie zette de verdere ingeslagen koers en focus op het bouwen van een online community verder in. Het digitale magazine en podcast *OFFBEAT* werden gelanceerd in de 3e week van januari. In *OFFBEAT* onderzoekt, bevraagt en ontsluit Theater Rotterdam haar verhalen. Altijd in samenwerking met Rotterdamse kunstenaars of Rotterdammers die we uitnodigen voor het gesprek. De in 2019 ingezette digitaliseringsstrategie vond haar hoogtepunt in 2020. Het uitgangspunt is steeds dat het online en offline ontvangen van publiek elkaar blijven aanvullen en met elkaar in verbinding staan.

Publieksbinding

Tijdens de eerste lockdown was publieksbinding het belangrijkste uitgangspunt. De lockdown gaf ons de kans om te accelereren in onze publieksvernieuwing (Digitale Kijkers en Stedelijke Toekomstbouwers). We creëerden *TR vanuit huis*; een online omgeving op de eigen website, waar alles wat TR aanbiedt en meer samengebracht wordt. Van registraties, performances en documentaires die te bekijken zijn, tot podcast en artikelen. Zowel van eigen producties, als van partners waar we veel mee werken.

Het *TR vanuit huis - magazine* kwam uit toen de eerste lockdown net voorbij was. Het geeft een inkijk achter de schermen, bij onze makers, programmeurs, educatie en Productiehuis TR. Het bood reflectie op die periode en keek voorzichtig vooruit naar wat er komen zou. Tegelijk zagen we over heel 2020 een enorme keldering in onze website bezoeken, door het dicht zijn en het maandenlang geen programma kunnen aanbieden. Veel spe-

cifieke pagina's werden goed bezocht en in het najaar nam dit enorm toe met het opengaan van ons theater. Online kanalen als Instagram, YouTube en LinkedIn zijn exponentieel gegroeid.

Open voor 30 bezoekers

Ook al mochten we maar open voor 30 bezoekers, het najaar was een nerveuze tijd waarin we offline met onze programmering en de Tracks eindelijk ons publiek weer zagen. De behoefte van ons vaste publiek om er weer te zijn was groot (Stadse Alleseters en Elitaire Cultuurminnaars) en we kregen veel complimenten over de maatregelen die we troffen om een veilig theaterbezoek te creëren, 89,9% uit ons onderzoek vond het goed tot zeer goed geregeld. De overige 10,1% vond het voldoende. Tegelijk spraken de Tracks een groot nieuw publiek aan, ook door haar experimentele karakter; uit de publiekssurvey:

'Compliment over de wijze waarop het ondanks de beperkingen lukt om de bezoeker een fantastische 'theaterervaring' te bezorgen.'

'Vond het eerst even spannend een avontuurlijke looproute, maar we werden goed begeleid door de MPS die het tempo in de gaten hielden en de markering op de grond werkte ook goed om voldoende afstand tot elkaar te bewaren.'

'Als de programmering van Tracks, de voorbode is van een nieuwe weg die Theater Rotterdam inslaat juich ik dat zeer toe. Ik zag die avond veel bezoekers waarvan ik de indruk had nieuw te zijn. Goed dat ook de andere helft van de stad dit huis gaat bevolken. Zowel maker als publiek.'

Interactie met ons publiek

De inzet voor publieksvernieuwing vond zowel online als offline plaats. Interactie zorgde voor veel nieuw Rotterdams publiek, waarbij we nauw samenwerken

met de afdeling Educatie in projecten als *TR citizens*, die we ook digitaal hebben vastgelegd. Of verscheen in de pers, waaronder *TR Meemakers*. Dit is een verdere intensivering van beide afdelingen die steeds meer samenwerken binnen de functie Publiek & Interactie. Tegelijk hadden we veel contact met ons vaste publiek, door de vele verplaatsingen vroegen we veel begrip van hen. De reacties om vol te houden tijdens de lockdown waren hartverwarmend en we hebben ook vele gekochten kaarten gedoneerd gekregen.

De nieuwe omstandigheden brachten ook innovatie; de kaartverkoopstrategie ging op de schop. In plaats van een jaarlijkse start verkoop in mei, werd besloten om in het najaar maandelijks een programma te delen waar de kaartverkoop voor open ging. Het brak met een langlopende traditie, maar creëerde een nieuwe dynamiek met grote pieken in kaartverkoop en positieve reacties vanuit het publiek: *'De maandelijkse verkoop is voor mij stie-*

kem ideaal, want ik ben altijd heel slecht in per jaar voor het hele jaar/seizoen tickets fixen voor voorstellingen. Juist dat je nu zo af en toe wat voorbij ziet komen of juist zin hebt in iets, dat maakt het maandelijks voor mij ideaal.'

'Ik zou het heel fijn vinden als er vaker zo op korte termijn geprogrammeerd wordt in het theater! Dat is dan wel weer leuk dat dat nu getest kan worden'

Deze nieuwe strategie past goed bij het doel van publieksvernieuwing omdat iedereen op hetzelfde moment toegang kreeg tot tickets in plaats van dat sommige voorstellingen vaak al op voorhand uitverkocht waren omdat het vaste publiek vaak maanden van tevoren koopt. Door veelvuldig publieksonderzoek te blijven doen hebben we een goed beeld van wat wel of niet werkt voor publiek. We vinden het belangrijk bij grote veranderingen het publiek steeds zorgvuldig betrokken te houden en hen op een transparante manier mee te nemen.

TR vanuit huis

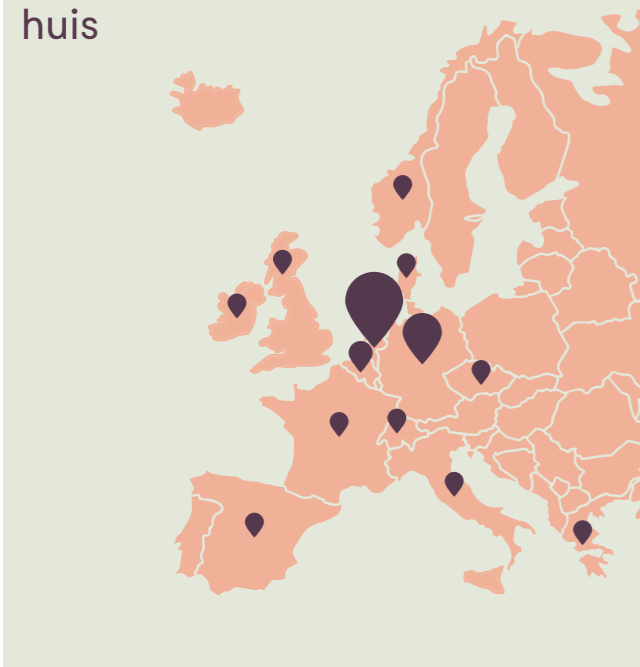
Tijdens de eerste lockdown naar aanleiding van de coronamaatregelen, hebben wij het online platform TR vanuit huis gelanceerd. Op onze website blijven wij doorlopend digitale theatrale initiatieven voor onze bezoekers én hun kinderen aanvullen. Zo blijven we tijdens de social distancing-periode ons publiek van de broodnodige dosis cultuur voorzien. Het aanbod bestaat onder andere uit registraties van voorstellingen, livestreams, documentaires, podcasts, Spotify lijsten en ons online platform OFFBEAT. Ook gebruiken wij ons bereik om mooie alternatieven van collega's uit het veld te delen. Van gezelschappen die eigenlijk in Theater Rotterdam zouden spelen tot partners in het land waarvan wij hun alternatieven graag willen delen. Er is betaald en gratis aanbod, waardoor het voor een breed publiek toegankelijk is.

Weergaven : 16.683
Unieke weergaven : 11.400

Als jij niet naar het theater kan komen, komt het theater naar jou!

Internationaal bereik TR vanuit huis

Nationaal bereik TR vanuit huis

Wat drijft ons om te maken wat we maken?

OFFBEAT

Begin 2020 hebben wij het online platform OFFBEAT gelanceerd. OFFBEAT bestaat uit een podcast en digital magazine waarin TR dieper ingaat op allerlei onderwerpen die spelen in het theater en in de stad. In OFFBEAT digital magazine onderzoekt, bevraagt, ontsluit en ontvouwt Theater Rotterdam verhalen die worden gemaakt zonder dat we het misschien door hebben. Wij lanceren meerdere keren per jaar een nieuwe col-

lectie verhalen met elke keer een andere thematiek. De eerste collecties waren TRY-OUT en TRANSFORMATIE. De OFFBEAT podcast draait om nieuwe ontmoetingen. Makers van TR gaan in gesprek met Rotterdammers naar wie ze nieuwsgierig zijn. In de podcast luister je mee met het gesprek, waarbij een onderwerp uit hun werk centraal staat. De eerste editie was een live special, gehost door Alida Dors. Zij ging in gesprek met stadsdichter Dean Bowen, voorzitter van jongeren010 Chaimae Fadis en directeur van SKAR Olof van der Wal. De podcasts daarna waren ontmoetingen tussen

schrijver Hugo Borst en choreograaf Ann Van den Broek waar ze praten over hun moeders en dementie. En performance duo Boogaardt/VanderSchoot sprak met schrijfster Miriam Rasch over frictie in een door data-gedreven wereld.

OFFBEAT Magazine
Online sessies: 1.879
Online gebruikers: 1.358

Publiekscijfers 2020

340.013
online sessies:
-52,26% t.o.v. 2019

210.417
online Gebruikers:
-51,68% t.o.v. 2019

31.191
volgers op Facebook
+0,46% t.o.v. 2019

7.550
volgers Twitter
-1,3% t.o.v. 2019

11.623
volgers op Instagram
+40,17% t.o.v. 2019

1.408
volgers LinkedIn
+108% t.o.v. 2019

400
volgers op Youtube
+37,55% t.o.v. 2019

28.022
nieuwsbriefabonnees
+25,97% t.o.v. 2019

88.665
bezoeken programmering in Rotterdam
-60,76% t.o.v. 2019

Foto: Mark Bolk

Development & Events

In 2019 zijn de afdelingen Development & Events samengevoegd en in 2020 is die integratie met succes doorgezet. De doelstelling van Development & Events is om een duurzame stroom van inkomsten te genereren die een belangrijk onderdeel is van de totale begroting van TR.

Events

Voor wat betreft verhuringen en evenementen begon 2020 met een vliegende start. Er stonden veel mooie events op de kalender, die goed zouden zijn voor zo'n 300.000 euro aan inkomsten. In januari en februari van het jaar hebben nog maandelijks tien à twaalf evenementen plaatsgevonden, wat voor die gewoonlijk rustige maanden erg goed is. Vanaf maart legde de coronacrisis de evenementensector zo goed als plat, met alle gevolgen van dien. Vierenvijftig evenementen zijn geannuleerd, waarmee naar schatting 243.000 euro misgelopen is.

Er is steeds gezocht naar manieren om de ruimte en de faciliteiten van TR op een creatieve manier in te blijven zetten. Wat kan wel? Zo werd TR een locatie voor de opnames van livestreams, online colleges en opnames van een concert. In de maanden dat het theater beperkt geopend was, zijn er kleinere meetings en sessies geweest, die binnen de richtlijnen van het RIVM plaats konden vinden. Deze periode viel in de zomermaanden, die van zichzelf al rustiger zijn voor dit soort verhuringsen.

Development

Voor Development was 2020 een jaar van omschakelen. Ticketdonaties, waarbij bezoekers bij het kopen van een kaartje voor een voorstelling een donatie doen, zijn vanzelfsprekend dramatisch teruggegaan; er zijn veel minder kaartjes verkocht. In plaats daarvan werd gestart met de inzet van Tikkies om zo toch via de website eenmalige donaties te kunnen werven. Van het publiek dat een kaartje gekocht had voor een voorstelling die geannuleerd moest worden, besloot een deel geen restitutie van het geld te vragen, maar het ticket te doneren. Dat

bedrag ging grotendeels naar de makers van de desbetreffende voorstelling, maar ook een deel naar TR.

Steun

Development heeft volgens plan dit jaar weer gebruik gemaakt van telewerving in samenwerking met het bedrijf Senior Call om vaste donateurs (Vrienden) te werven. Hiervoor zijn succesvol veel bezoekers en TR-pashouders benaderd. De noodzaak van steun en donaties voor de culturele sector werd gezien en gevoeld in de maatschappij, wat niet alleen bleek uit de loyaliteit van de bestaande donateurs, maar ook uit het feit dat gedurende het jaar meer grote schenkingen binnenkwamen van (nieuwe) mecenasen en uit intentieverklaringen van testamentopnames. TR had in 2020 vijf bedrijfssponsors, waarvan één al jaren trouw sponsor is maar hiermee niet in de publiciteit wil komen. Sponsors vanaf het eerste uur Vopak en Loyens & Loeff verlengden ook hun partnerships voor 2021. M&R de Monchy koos ervoor om in ieder geval tijdelijk nog niet het contract te verlengen, maar daar tegenover mocht TR twee nieuwe spon-

sors verwelkomen; de bedrijven in digitale infrastructuur Nemo Groep en Legrand Group.

Van speciale live evenementen en bijeenkomsten voor de donateurs en sponsors kon minimaal sprake zijn. Voor de Schouwburgers is in de zomer in samenwerking met Café-Restaurant Floor een borrel georganiseerd. In het najaar vond een online talkshow plaats voor in samenwerking met Scapino Ballet, speciaal voor de Vrienden- en donateurskringen van beide instellingen. De focus van Development kwam te liggen op communicatie op afstand, door middel van brieven, nieuwsbrieven, Zoom-bijeenkomsten,

video- en telefoongesprekken. Daarnaast werd vanaf thuiswerkplekken de backoffice verder geprofessionaliseerd, onder andere door verdere ontwikkeling van het CRM-systeem.

Partners en programma

Vaste partners van het theater hebben meegedacht en hun vragen en wensen aangepast aan de mogelijkheden van het moment. Zo hebben Air en Rotterdam Pride toch gebruik gemaakt van de diensten van Theater Rotterdam. Het aangaan van afspraken met externe partijen voor verhuur verloopt meer dan ooit in afstemming met planning en programmering. Praktisch gezien omdat er ruimte moet

zijn, maar er wordt ook steeds meer gestuurd op inhoudelijke aansluiting tussen de wensen van externe en commerciële partijen en de eigen programmering.

Publieksservice

De medewerkers publieksservice hebben zich tijdens dit ongebruikelijke jaar in hun werkzaamheden en verantwoordelijkheden van hun sterkste kant laten zien. Bij de Tracks zetten zij zich in voor de juiste bewegingen van het publiek door het gebouw, het naleven van protocollen, en het creëren van een gastvrije en veilige sfeer.

CASE 1

Scapino x Theater Rotterdam Talkshow

21 NOVEMBER 2020
HALTHEATER, THEATER ROTTERDAM

Scapino en Theater Rotterdam zijn al jaren partners in de culturele sector. Beide organisaties zijn getroffen door de corona crisis en hebben steun ontvangen van hun donateurs en sponsors. Waar we normaal deze gulle gevers zouden uitnodigen voor een voorstelling of borrel, was het nu zoeken naar een manier om ze te bedanken. Hiervoor sloegen Theater Rotterdam en Scapino Ballet de handen in een en organiseerden ze op 21 november 2020 de "Talkshow Scapino x Theater Rotterdam", welke exclusief gelivestreamd werd naar de donateurs en sponsors van de partijen. Dit was een leuke uitdaging voor Theater Rotterdam waar werd gekeken welke mo-

gelijkheden er wel waren en hoe dit kan bijdragen aan de band met haar donateurs en sponsors.

De talkshow werd gehost door Samuel Wuersten, directeur van Holland Dance Festival en artistiek directeur van de BA Contemporary Dance aan Zurich University of the Arts. Aan tafel namen Scapino's artistiek directeur Ed Wubbe, oud danser Jan Kooijman en danseres Bonnie Doets plaats. Zij gingen in gesprek met artistiek leider van Theater Rotterdam, Alida Dors, en dansprogrammeur van Theater Rotterdam Dave Schwab.

Foto: Saïth Klite

Foto: Amanda Harput

CASE 2

Medewerkers Publiek Service extra in het zonnetje

Het publieksservice team staat altijd klaar om voor het publiek een warm ontvangst bij Theater Rotterdam te verzorgen. Ook wanneer de theaterervaring in een heel nieuw jasje gegoten wordt.

Tijdens de voorzichtige eerste heropening voor 30 man publiek in de laatste lentemaanden van 2020 gebeurde dit voor het eerst helemaal coronaproof. Met een combinatie van ruimtelijke ingrepen (o.a. 1,5m-inrichting) en voorafgaand goede instructies voor het publiek (i.s.m. afdeling kassa en MarCom) waren we blij om onze gasten weer te mogen ontvangen. Daarbij stond naast gastvrijheid nu ook het gevoel van veiligheid creëren (en behouden) centraal.

Vanaf de start van seizoen 2020/2021 is het publieksservice team ook ingezet als publieksbegeleiding langs bijzondere voorstellingen in de TRACKS; door alle gangen, ruimtes en trappenhallen van het pand. Dit alles met inachtneming van de mogelijkheden en onmogelijkheden rondom de coronamaatregelen. Ook reguliere voorstellingen in onze zalen vroegen in deze periode meer aandacht van het team. Van het stellen van de gezondheidsvragen bij binnenkomst tot aan het voor-naar-achter en druppelsgewijs placeren in de zaal. Het contact met ons publiek was nog niet eerder zo één op één. Een bijzondere ervaring voor allebei de partijen!

Facilitair en Gebouwenbeheer

Ondanks dat het een ingewikkeld jaar was, heeft de afdeling veel voor elkaar gekregen in uitvoerende zin. In de periodes waar het theater binnen voorwaarden toegankelijk was, zijn er voorstellingen gemaakt, geproduceerd en getoond. Daarbij heeft de afdeling techniek veel flexibiliteit en inventiviteit getoond, en bijgedragen aan de realisatie van bijzondere projecten. De Tracks, waarbij afgeweken werd van de traditionele setting in de zaal

en in het gehele gebouw gewerkt werd, zijn daar een uitgelezen voorbeeld van. De Tracks vroegen om een nieuwe manier van denken, afwijken van gewoontes en zoeken naar ruimte binnen regelgeving. Deze nieuwe flexibiliteit werd uit nood geboren, maar heeft waardevolle lessen met zich meegebracht op het gebied van creativiteit en de samenwerking tussen de afdelingen.

Gebouwenbeheer

Op de agenda voor 2020 stond onder andere de inventarisatie van de onderhoudsbehoefte van de gebouwen. In het schouwburggebouw is een modernise-

ringsslag wel nodig.

Zo is in 2020 het werklicht op het toneel vervangen, wat voor een prettiger, veiliger en gezonder werkomgeving zorgt. Omdat omgeschakeld is naar ledverlichting, draagt het ook bij aan het duurzamer maken van het gebouw.

Voor de beeldende kunst in en op het Schouwburggebouw was 2020 een jaar van ontwikkeling. Het kinetische kunstwerk Three Columns van George Rickey, dat lange tijd in onderhoud was, is in 2020 weer geplaatst op de oorspronkelijke plek in de kubussen aan de gevel aan het Schouwburgplein. Een ander kenmer-

kend kunstwerk aan de gevel is de blauwe 'naald' met de titel Energielijn, van Jan van Munster. Dit lichtwerk is in 2020 verwijderd voor onderhoud en verduurzaming. In het gebouw is de kunstcollectie Beeldspoor van de muren gehaald voor restauratie. Het onderhoud van Beeldspoor stond reeds op de planning, maar kwam goed gelegen toen voor de Tracks de wanden gebruikt moesten worden.

7 Square Endeavour

Met diverse partners uit de stad is TR initiator van 7 Square Endeavour, een samenwerkingsverband met als doel het toekomstbestendig maken van de bebouwing rondom het Schouwburgplein. Daartoe wordt er gesproken over onder andere het samenvoegen van de koeling en verwarming van alle panden rondom het plein en gedeelde grijswateropvang. Samen met het geplande onderhoud van het Schouwburgplein door de gemeente kan dit in de nabije toekomst grote stappen gaan opleveren. De doelstelling is in 2030 een CO2-neutraal en klimaatadaptief Schouwburgplein te hebben gerealiseerd. Het was een succesvol proces dat heeft geleid tot het Schouwburgplein als één van de 'big seven' projecten van de gemeente. Het Schouwburgplein wordt vernieuwd tot een groen (cultureel) plein, een meerstemmige ontmoetingsplek en nieuw podium voor TR. Dat is een enorme sprong voorwaarts, ook in de wijze waarop we willen samenwerken met de gemeente Rotterdam.

Corona

Veel tijd en aandacht is gegaan naar het corona-proof maken van de gebouwen. Van praktische zaken als bewegwijzering, pijlen op de grond en ventilatie, tot het schrijven van protocollen om steeds weer bij de veranderende maatregelen aan te

sluiten. In een gezamenlijke inspanning van alle afdelingen van TR is het gelukt het gebouw beperkt maar veilig toegankelijk te houden voor spelers, bezoekers en personeel.

ICT

Ook bij de ICT-afdeling waren de omstandigheden rondom corona van grote invloed op het jaar. De grote omslag naar thuiswerken vergde aanpassingen als meer schijfruimte vrijmaken en zorgen voor meer geheugen in de servers. Ook zijn er laptops, toetsenborden en muizen aangeschaft om voor iedereen veilig werken mogelijk te maken. In 2020 zijn voorbereidingen getroffen om op termijn de gehele ICT-infrastructuur van TR te vervangen.

Ontwikkeling

Organisatieontwikkeling was een belangrijk doel voor 2020 in de afdeling waaronder theatertechniek, facilitair- en gebouwenbeheer vallen. Dit is een proces dat al langer gaande is en ook na 2020 zijn vervolgt heeft. Een doel voor 2020 specifiek was het opstellen van het plan om de onafhankelijk afdelingen 'techniek producties' en 'techniek theater' met elkaar te integreren. Dat plan is er gekomen en zal in komende periodes uitgevoerd worden. Met de integratie kan er efficiënter gewerkt worden op een manier die beter past bij de inhoudelijke ambities van TR.

P&O

In september begon Diana Martens als hoofd P&O, met de ambitie een professionaliseringslag in de afdeling te bewerkstelligen en te zorgen dat het vertrouwen in de afdeling groeit. In het najaar 2020 is

een reorganisatie van TR aangekondigd. Dat proces is nog volop in gang en vraagt van P&O een grote inzet. Hoewel de gevolgen van de coronacrisis daar een wat vertragend effect op gehad hebben is dit een proces dat onverminderd doorgezet wordt. De diverse afdelingen hebben in 2020 in opdracht van de directie formatieplannen opgesteld, die vervolgens ter beoordeling naar de OR gestuurd zijn.

De coronacrisis heeft veel gevraagd van de flexibiliteit van de medewerkers. Steeds moest er geschakeld worden in verschillende manieren van werken. Thuiswerken in plaats van op kantoor, gebruik maken van nieuwe manieren van communiceren, zowel onderling als in vergaderingen. Dat ging vaak goed, maar soms was het ook wennen. De medewerkers hebben zich daarin sterk en loyaal getoond.

Om het thuiswerken te faciliteren is bij verschillende medewerkers op verzoek ondersteuning geboden. Doorlopend wordt geïnventariseerd welke ondersteuning nodig is, en hoe die het beste geboden kan worden. De mogelijkheid van deze ondersteuning wordt met regelmaat onder de aandacht van de medewerkers gebracht.

Een lange periode van werken op afstand brengt het risico met zich mee dat medewerkers het contact met de organisatie kwijtraken. De afdeling P&O zet zich daarom in om mensen betrokken te houden, door samen met de educatie-afdeling activiteiten te organiseren zoals online yoga en dans lessen.

Bij het registreren van het ziekteverzuim is een onderscheid gemaakt tussen 'reguliere' ziekmeldingen en meldingen met

betrekking op corona, om een vertekend effect door corona te voorkomen. Op basis van die cijfers kan geconcludeerd worden dat het reguliere ziekteverzuim van 2020 is ten opzichte van 2019 verlaagd en op 3,8% uitkomt.

Er worden voortdurend stappen genomen in de mogelijkheden voor loopbaanontwikkeling van de medewerkers. De organisatie hecht waarde aan de scholing van haar medewerkers. Scholingstrajecten worden na toetsing van leidinggevende i.s.m. met P&O toegekend. Vanuit branchevereniging NAPK is er mogelijkheid om fondsen aan te vragen voor individuele aanvragen voor trainingen, opleidingen of coachingstrajecten. Alle aanvragen daartoe zijn in 2020 gehonoreerd. Samenwerking met overige RCB instellingen wordt versterkt.

Ondanks de moeilijke omstandigheden heeft TR ook in 2020 plaats kunnen bieden aan diverse stagiairs. Mbo-studenten hebben extra aandacht op dit gebied, TR heeft zich eraan gecommitteerd om hen meer stage- en andere werkervaringsplekken te bieden.

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) van Theater Rotterdam bestaat uit zeven leden, waarvan in de loop van 2020 twee tijdelijke vervangers zijn aangeschoven. De leden zijn afkomstig van de afdelingen Techniek, Educatie, MarCom, Financiën, Receptie en Kostuumatelier. In 2020 vond acht keer een overlegvergadering plaats met de directie van Theater Rotterdam. De belangrijkste thema's tijdens het overleg waren het nieuwe meerjarenbeleidsplan van Theater Rotterdam voor de periode 2021-2024, de organisatieontwikkeling en de coronacrisis, en de bijbehorende gevolgen en de te treffen maatregelen. Daarnaast heeft de OR verschillende advies- en instemmingsverzoeken behandeld, waaronder: aanstelling Artistiek Leider, aanstelling Artistiek Directeur, zomersluiting, reiskostenregeling, urenregistratie. De OR heeft met enige regelmaat contact met de RvT en het drie-radenoverleg (RvT, Directie, OR) is voortgezet in 2020.

ROOSTER VAN AFTREDEN RAAD VAN TOEZICHT

NAAM	BENOEMING 1E TERMIJN		BENOEMING 2E TERMIJN	
	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN	DATUM AANTREDEN	DATUM AFTREDEN
R. Sitton	16-05-2017	15-05-2020	16-05-2020	15-05-2024
F. Weisglas	01-01-2013	31-12-2016	01-01-2017	31-12-2020
N. Van Hussen	22-06-2012	21-06-2016	22-06-2016	21-06-2020
M. Carrilho	16-05-2017	15-05-2020	16-05-2020	29-12-2023
A. Bolle	16-05-2017	13-07-2020	-	-
L. Abid	16-05-2017	15-05-2020	16-05-2020	15-05-2024
M. Bach	16-05-2017	15-05-2021		
E. Aydemir	18-09-2020	17-09-2024		
P. Raets	01-01-2021	31-12-2023		
E. Comvalius	12-03-2021	11-03-2025		
C. Dieleman	12-03-2021	12-03-2025		

Maatschappelijke en nevenfuncties

RICHARD SITTON
VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT, LID AUDITCOMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Bestuursvoorzitter Woonbron
lid remuneratie- en benoemingscommissie

Nevenfuncties:
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Voorzitter Raad van Commissarissen VVE 010
Bestuurslid Stichting Historisch Delfshaven
Bestuurslid Maaskoepel (tot 01-07-2020)
Penningmeester ONS Nissewaard
Penningmeester stichting Woonfocus 010
Voorzitter Voetbal Vereniging Spijkenisse (tot 01-10-2020)
Lid Algemeen Bestuur Aedes
Lid Raad van Toezicht SOVAK

FRANS WEISGLAS
VICEVOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT, LID SPONSORCOMMISSIE, LID ARTISTIEKE COMMISSIE, TIJDELIJK TECHNISCHE VOORZITTER AUDITCOMMISSIE PER 22-06-2020 T/M 31-12-2020
Maatschappelijke functie:
voormalig voorzitter Tweede Kamer

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Bestuurslid Stichting Bernard Mandeville
President-commissaris Huntsman Holland BV
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting ARQ psychotrauma expertisecentrum
Voorzitter Raad van Toezicht Advies ProDemos
Lid Algemeen Bestuur Zeeuws Archief
Voorzitter Jury Prinsjesprijs

NICK VAN HUSSEN (AFGETREDEN PER 22-06-2020)
PENNINGMEESTER RAAD VAN TOEZICHT, VOORZITTER AUDITCOMMISSIE, AANGESTELD ALS NIET STEMGERECHTIGD

FINANCIEEL ADVISEUR VAN DE RAAD TUSSEN 22-06-2020 T/M 31-12-2020)
Maatschappelijke functie:
Directeur/eigenaar Yparex, i4hi

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum (afgetreden per 22-06-2020)

MAVIS CARRILHO
LID RAAD VAN TOEZICHT, LID REMUNERATIE- EN BENOEMINGSCOMMISSIE, LID ARTISTIEKE COMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Zelfstandig adviseur

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Lid Raad van Toezicht TivoliVredenburg
Voorzitter Chocology Foundation

AUKJE BOLLE
2020 (AFGETREDEN PER 13-07-2020)
LID RAAD VAN TOEZICHT, VOORZITTER ARTISTIEKE COMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Directeur-bestuurder Kunstgebouw

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Penningmeester Stichting WORM
Bestuurslid Stichting International Conducting Competition Rotterdam
Lid Raad van toezicht Sinfonia Rotterdam
Lid Raad van toezicht De Kom

LAILA ABID
LID RAAD VAN TOEZICHT, VOORZITTER SPONSORCOMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Senior Director Corporate Communication & PR ViacomCBS Benelux, Nordics & Russia

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum

Voorzitter Raad van Toezicht Volksuniversiteit Amsterdam
Voorzitter Raad van Toezicht Musicians without Borders
Lid Raad van Toezicht Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

MIRJAM BACH
LID RAAD VAN TOEZICHT, VOORZITTER REMUNERATIE- EN BENOEMINGSCOMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Senior Beleidsmedewerker SER / Secretaris Commissie Bevordering Medezeggenschap

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Bestuurslid Stichting Cultuurhuis Abcoude
Buurtbemiddelaar Gemeente De Ronde Venen
Lid Klachtencommissie Sociaal Plan Klaverblad Verzekeringen

EMRE AYDEMIR
(AANGETREDEN PER 18-09-2020)
PENNINGMEESTER RAAD VAN TOEZICHT, VOORZITTER AUDIT COMMISSIE
Maatschappelijke functie:
Manager PricewaterhouseCoopers in de Assurance praktijk.

Nevenfuncties:
Geen.

WALTER LIGTHART
ALGEMEEN DIRECTEUR THEATER ROTTERDAM

Nevenfuncties:
Lid Raad van Toezicht BIMHUIS Amsterdam
Voorzitter overleg BIS gezelschappen
Bestuurslid 7 Square Endeavour
Bestuurslid Vereniging Schouwburgplein
Bestuurslid Stichting Operadagen Rotterdam

Financiële paragraaf Theater Rotterdam

Doelstelling Theater Rotterdam
Stichting Theater Rotterdam heeft ten doel:

- (a) De organisatie, productie en uitvoering van professionele culturele, kunstzinnige en educatieve projecten, waaronder begrepen maar niet daartoe beperkt theaterproducties, evenementen, debatten, contextprogramma's en festivals;
- (b) Het ontwikkelen van productie-huisactiviteiten binnen theater Rotterdam, waar theatermakers de gelegenheid wordt geboden door middel van het maken van producties onderzoek te doen naar de speelstijl, vorm en presentatie;
- (c) Het ontwikkelen en organiseren van een samenhangend contextprogramma;
- (d) Het beheer en het exploiteren van (theater) zalen en accommodaties voor het theaterproducties in de breedste zin van het woord, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits in het algemeen belang.

Fair Practice

We kijken terug op een jaar dat beheerst werd door COVID-19; een enerverend, verdrietig maar ook spannend jaar. Een

jaar vol teleurstellingen, veerkracht en creativiteit. Financieel was het lang onzeker of we wel of niet konden rekenen op overheidssteun. De in juni toegekende steunbijdrage van het Ministerie van OCW gaf lucht en meer zekerheid. Bij de aankondiging van het steunpakket heeft de minister aangegeven dat ze verwacht dat de steunmiddelen waar mogelijk ingezet zal worden om zzp'ers te compenseren voor geannuleerde opdrachten en om nieuwe opdrachten te geven aan makers en uitvoerenden, zodat de sector draaiende blijft. In deze alinea geven we aan hoe wij als werkgever met behulp van de steunmiddelen onze verantwoordelijkheid hebben genomen richting werknemers met een tijdelijk dienstverband en zzp'ers, met nieuwe initiatieven. We hebben conform het advies van de NAPK zzp'ers na annulering doorbetaald volgens een rekenmethode die rekening houdt met de duur van de opdracht en termijn waarop geannuleerd wordt (de richtlijn is op te vragen bij NAPK). In 2020 heeft Theater Rotterdam als werkgever de volgende inzet gepleegd:

- 74,1 aantal fte vast dienstverband met een loonsom van € 4.649.359
- 24,7 aantal fte tijdelijk dienstverband met een loonsom van € 1.401.129
- een loonsom van € 1.682.739 voor inhuur en zzp'ers

Toelichting

Hiernaast staat een overzicht van producties TR die gemaakt zijn, getoond en geannuleerd gedurende 2020. In totaal hebben we voor onze producties 140 personen uitbetaald, naast de medewerkers in vaste dienst. De totale loonsom aan honoraria daarvoor betreft € 975.325 voor mensen werkzaam voor bijproducties. Totaal is er € 1.682.739 uitbetaald aan honoraria. Behalve acteurs en leden van de creatieve teams van de producties valt daar ook de inhuur van medewerkers in de disciplines marketing en communicatie, facilitaire zaken en techniek onder. Als voorbeeld noemen we de productie Amadeus, die heeft niet gespeeld, wel hebben we 27 medewerkers gecompenseerd voor vervallen werk tot april 2021 voor een loonsom van ruim € 400.000.

Publiek en interactie

TR heeft op veel verschillende manieren het contact met bestaand en nieuw publiek opgezocht. Aan het begin van de eerste lockdown is direct het platform *TR vanuit huis* ingericht, een verzamelplek om allerlei verhalen van TR te kunnen lezen, luisteren en bekijken. De podcasts en magazines van OFFBEAT hebben een breder nieuw publiek aangesproken, daarnaast zijn nieuwe digitale activiteiten zoals de livestream rondom de voorstelling *In Suriname* ontplooit. Kaarten hiervoor werden voor €5 verkocht. Deze eerste livestream van TR leverde 225 online bezoekers op. Ann Van den Broek maakte een online programma in december toen haar Track niet doorging door de Corona maatregelen.

Deze digitale vormen van makers en programmering waren belangrijk om ons huidige publiek te blijven voorzien én tegelijk nieuwe publieken online aan te spreken.

De content via *TR vanuit huis* en OFFBEAT is gratis te bekijken voor publiek. Het aantal online sessies op de website daalde aanzienlijk alsnog bracht dit door *TR vanuit huis* 210.417 unieke bezoekers naar deze online omgeving. OFFBEAT magazine leverde 1.358 unieke bezoekers op, wat in 2020 is opgebouwd en gemiddeld een lange leestijd per bezoeker heeft. We zijn gestart met het opbouwen van een online community, die TR ook naast haar voorstellingen weet te vinden. Naast digitale activiteiten werd ook een nieuw publiek aangesproken in de werking van TR Meemakers sessies en in het werken aan de gevel van de Schouwburg met en door street art artiest Naamloozzz.

Verantwoording steunpakketten

TR heeft de corona-crisis ook gebruikt om te kunnen vernieuwen en om een transitie in gang te zetten. We benaderen nieuwe doelgroepen, we hebben een nieuwe ge-

neratie makers ondersteund in onze producties, programmering en talentontwikkeling. Een concreet voorbeeld daarvan is het nieuwe concept van de tracks. Daar gaan we mee door en daarvoor gebruiken we ook de steunpakketten. Theater Rotterdam heeft in 2020 naast de € 306.000 inkomsten van de NOW regeling, € 475.000 van de eerste steunmaatregel van OCW (RAOCCC) opgenomen onder de rubriek Incidentele publieke subsidie. Met meerdere theaters heeft Theater Rotterdam van het Kickstartfonds een bijdrage ontvangen van € 14.000 voor zes specifieke voorstellingen. Behalve deze drie regelingen heeft Theater Rotterdam geen andere corona gerelateerde aanvullende subsidies, private middelen of kosten reducerende regelingen ontvangen.

Van het eerste steunpakket wordt € 1.057.900 opgenomen in 2021. Deze regeling is bedoeld voor producerende

Productie 2020	Status	Gespeeld	Geannuleerd	Personen honoraria
<i>Repelsteeltje</i> – Pieter Kramer	Gemaakt, halverwege vertoning geannuleerd	47	24	24
<i>Eindspel</i> – Erik Whien	Reprise geannuleerd			
<i>Botanical Wasteland</i> – BvS	Gemaakt en uitgevoerd	20		5
<i>Antibodies</i> – Bochum	Gemaakt, halverwege vertoning geannuleerd	20	10	6
<i>Wolfgang het wonderjong</i> (Amadeus)	Geannuleerd, in voorbereidingsfase			27
<i>In Indonesie</i>	Geannuleerd, voordat het gemaakt is			2
<i>Eternity</i>	Geannuleerd, geannuleerd voor de montage		22	7
<i>Revolutionary road</i>	Reprise geannuleerd		12	5
<i>Voyagers</i> – M. van Heemstra	Gemaakt en uitgevoerd	13	2	2
<i>I am a strange loop</i> – BvS	Geannuleerd, in voorbereidingsfase			3
<i>Transformatie pand RS</i>	o.a. i.s.m. street art artiest Naamloozzz			3
<i>Track #1 openingsweek TR</i>	Gemaakt en uitgevoerd	8		18
<i>Track #7 Alleen thuis</i>	Gemaakt, niet getoond		5	9
<i>Track #11 BvS Fremdkorper</i>	Gemaakt en uitgevoerd	10		7
<i>Track #9 Erik Whien</i>	Gemaakt, halverwege vertoning geannuleerd	2	1	8
<i>Track #10 In Suriname</i>	Gemaakt, halverwege live vertoning geannuleerd, online gestreamd	3	3	14
<i>Track #12 Alida Dors</i>	Geannuleerd, voordat het gemaakt is			
<i>Track #13 Memory Loss</i>	Gemaakt, online gestreamd	7		
Totaal		130	79	140

instellingen en de creatieve keten in de culturele sector. De toezegging van OCW is dat een deel van de steun gereserveerd mocht worden voor de te verwachten te korten bij de producties in 2021 en verder. De echte financiële klappen verwachten we namelijk in 2021 en later. We produceren door, maar de onzekerheid wanneer de podia open zullen zijn, voor hoeveel bezoekers dat mag én of het publiek weer in dezelfde mate de podia zal bezoeken is groot.

De branche houdt er rekening mee dat de financiële gevolgen van COVID-19 tot ver in de Kunstenplanperiode 2021- 2024 zullen doorwerken. We willen met het doorschuiven van een deel van het eerste steunpakket en het tweede steunpakket van OCW een buffer opbouwen om die financiële gevolgen te kunnen compenseren en verder invulling te geven aan onze artistieke koers

Theater Rotterdam heeft in 2020 niet bezuinigd op personeel zoals te zien aan de activiteitenlasten personeel. Er is met name minder uitgegeven aan materiele activiteitenlasten. Bij het opstellen van een nieuwe begroting in juli 2020 kon niet worden voorzien dat het theater weer dicht ging. Met dank aan de steunmaatregel van OCW heeft Theater Rotterdam kunnen produceren in het najaar en heeft Theater Rotterdam het verlies aan inkomsten voor een deel kunnen compenseren.

De programmering daarentegen heeft het volledige verlies aan inkomsten gecompenseerd door minder uitgaven. Dit wordt veroorzaakt door de lockdown en omdat programmering uit het buitenland (wat relatief duur is) niet heeft kunnen plaatsvinden. Educatie heeft wel haar inhuur krachten aan het werk gehouden maar heeft aanmerkelijk minder uitgegeven op materiele lasten.

Door het uitvallen van voorstellingen en het sluiten van het theater is ook minder uitgegeven aan Marketing & Communicatie. Onder de overige uitvoeringskosten zijn kosten opgenomen nodig voor het runnen van een schouwburg. Hieronder wordt verstaan reis- en verblijfskosten, representatie (o.a. eigen verbruik horeca), aankleding gebouw, kosten voor events, sponsoring en fondsenwerving, randprogrammering en onvoorziene kosten. Deze kosten zijn ook lager dan begroot.

Daarnaast heeft Theater Rotterdam minder afschrijvingskosten. Door de sluiting van het pand heeft ook onderhoud en investeringen niet kunnen plaatsvinden.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Materiele activiteitenlasten producties	279.000
Kosten programmering	117.000
Marketing Communicatie	60.000
Onderhoud en afschrijving	167.000
Overige uitvoeringskosten	188.000
Totaal	811.000

De kosten voor programmering, onderhoud en afschrijvingen en overige uitvoeringskosten worden gefinancierd uit de structurele subsidie van de Gemeente Rotterdam. De eerste steunmaatregel is deels aangewend voor producties in het najaar.

Het resultaat van 2020 is bestemd in drie nieuwe bestemmingsreserves met elk € 250.000. Hiermee zorgt Theater Rotterdam dat het resultaat in de toekomst zal worden uitgegeven aan activiteiten waar het voor bedoeld is:

- bestemmingsreserve gevormd voor uitgestelde producties om te zorgen dat geproduceerde producties in een later status kunnen worden uitgevoerd.
- bestemmingsreserve voor innovatie: o.a. bedoeld voor het verder ontwikkelen van livestream, online content en het vinden van de juiste platvormen.
- bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling: voor het opleiden van medewerkers naar een nieuwe organisatie en nieuwe organisatievormen.

Het overschot aan afschrijving is toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud en vervanging. Het algemene (vrij besteedbaar) eigen vermogen van de stichting is ongeveer € 850.000. Hiervan is € 500.000 bestemd voor de frictiekosten die voortkomen uit de reorganisatie waarin Theater Rotterdam zich wil omvormen naar een organisatie geschikt voor een nieuwe koers.

Vooruitblik

Ook 2021 zal grotendeels in het perspectief van de Corona-maatregelen staan. Het eerste kwartaal is Theater Rotterdam gesloten voor publiek. We verwachten vanaf het 2e kwartaal geleidelijk open te kunnen gaan. Het tempo waarin is nog ongewis en hangt af van de afname van het aantal besmettingen en de voortgang de vaccinaties, maar

het zal een langdurig proces zijn. We hopen vanaf september (de start van het seizoen 2021-2022) open te kunnen gaan voor 300 bezoekers en dat we dat aantal in 2022 en 2023 geleidelijk weer kunnen opbouwen tot het activiteitsniveau van voor de Coronacrisis. Uiteraard heeft dat ook veel negatieve impact op onze inkomsten en het is ook om die reden dat we de steunmaatregelen van OCW willen inzetten om ook in de komende jaren op niveau te blijven produceren.

Invulling geven aan Koers 21-24 TR

Vanaf 2021 werken we in (meer) samenhang aan de artistieke kernprocessen: produceren, programmeren, talentontwikkeling en educatie. We gaan andere accenten leggen in de totaalprogrammering: kwaliteit staat voorop maar we gaan breder voor nieuwe doelgroepen programmeren. Omdat al veel vast staat voor dit jaar (o.a. vanwege het doorschuiven van voorstellingen door Corona) beschouwen we 2021 als een om-slag jaar. De uitgangspunten zijn:

- De makers van TR worden nadrukkelijker het gezicht van de organisatie, ook de alliantiepartners zijn dragers van TR.
- Productiehuis Theater Rotterdam beweegt vanaf 2021 van jaarlijks 24 naar 10 producties/talentontwikkelingstrajecten
- We maken scherpere keuzes in onze totaalprogrammering vanuit een helder artistiek profiel (Koers 21-24), hierbij hanteren we een kritische blik op wat elders in de stad al afdoende wordt bediend.
- Aanscherpen welke publieken we nog onvoldoende aanspreken en daarvoor een aanpak ontwikkelen.
- We bouwen ruimte in voor reflectie en innovatie; daarmee breken we met de productiedrift die in de staande praktijk in een groot deel van ons werkveld de norm is.
- Inzet op nieuwe generatie makers, m.n. het genre performance en urban dance.
- Investeren in digitalisering. Op zoek naar nieuwe digitale platforms waarop we een nieuw internationaal publiek kunnen aanspreken.
- De tracks als een belangrijk en gezichtsbepalend programmeringsonderdeel bouwen we uit; komend seizoen maken we 5 tracks.

Thematisch programmeren: komend seizoen maken we hiermee een start binnen de reguliere programmering, thema voor 21-22 is sociale ongelijkheid. We gaan meer aansluiten bij de culturele kalender van de bewoners van de stad, zoals rond Theater na de Dam en Ketji Koti.

Internationalisering krijgt meer vorm in residenties en makers die een duurzame relatie met de stad willen aangaan.

Organisatie Ontwikkeling

In 2021 geven we verder invulling aan vernieuwingen in de structuur en werkwijze van Theater Rotterdam. Die zijn nodig om onze artistieke doelstellingen te kunnen realiseren. We gaan anders en in een aan-

tal gevallen ook minder intensief produceren en programmeren zoals genoemd. Onderdeel van dat traject is ook een formatieve krimp van de organisatie. Dat vraagt veerkracht van de medewerkers, zorgvuldigheid van de directie en goed overleg met de Ondernemingsraad.

Continuïteit

De financiële vertaling van deze voor-nemens zijn weergegeven in de begroting 2021. Gezien het grillige verloop van de Coronacrisis, de daaraan gekoppelde maatregelen en de impact daarvan op de sector zullen we de begroting 2021 regelmatig actualiseren. Het Ministerie van OCW verwacht voor 1 juni ook een aangepast activiteitenplan en begroting voor deze kunstenplan periode, rekening houdend met de effecten van de Coronacrisis.

BATEN

BEGROTING 2021	
A. Opbrengsten	
A.1 Publieksinkomsten	361.101
A.2 Overige Inkomsten	43.700
A.4 Indirecte opbrengsten	136.455
A.2 Sponsorinkomsten	35.000
A.5 Overige bijdragen uit private middelen	43.500
A. Opbrengsten (subtotaal)	619.756
B. Bijdragen	
B.1 Structureel OCW	1.787.923
B.3 Structureel gemeente	8.953.800
B.5 Incidenteel publieke bijdragen	1.576.725
B. Bijdragen (subtotaal)	12.318.448
SOM DER BATEN (A + B)	12.938.204

LASTEN

C. Beheerslasten	
C.1 Personeelslasten	1.557.250
C.2 Materiële lasten	2.513.695
C. Beheerslasten (subtotaal)	4.070.945
D. Activiteitenlasten	
D.1 Personeelslasten	5.408.809
D.2 Materiële lasten	3.439.536
D. Activiteitenlasten (subtotaal)	8.848.345
SOM DER LASTEN (C + D)	12.919.290
Saldo rentebaten/-lasten	-17.500
EXLOITATIE SALDO	1.414

Prestatieverantwoording ministerie van OCW

Producties

	REALISATIE 2020		ACTIVITEITENPLAN 17-20		REALISATIE 2019	
	Aantal	Totaal	Aantal	Totaal	Aantal	Totaal
TOTAAL AANTAL PRODUCTIES		44		17		45
Waarvan in de grote zaal		7		1		12
NIEUWE EIGEN PRODUCTIES		8		11		12
Algemeen Theater	4		3		2	
Productiehuis	4		8		10	
NIEUWE CO-PRODUCTIES		21		4		19
Algemeen Theater	10		1		10	
Productiehuis	11		3		9	
REPRISES		6		2		4
Algemeen Theater	3		1		1	
Productiehuis	3		1		3	
REPRISE CO-PRODUCTIES		9		-		10
Algemeen Theater	6		-		5	
Productiehuis	3		-		5	

Uitvoeringen en bezoekers

	Realisatie 2020		Activiteitenplan 17-20		Realisatie 2019	
	Uitvoeringen	bezoekers	Uitvoeringen	bezoekers	Uitvoeringen	bezoekers
TOTAAL AANTAL UITVOERINGEN EN BEZOEKERS	326	49.099	395	69.000	791	122.008
ROTTERDAM	148	10.000	150	24.000	151	32.656
Algemeen Theater	84	7.842	90	18.000	76	26.374
Productiehuis	64	2.158	60	6.000	75	6.282
NEDERLAND BUITEN ROTTERDAM	120	30.206	215	41.000	495	69.198
Algemeen Theater	87	27.651	115	34.500	377	59.093
Productiehuis	33	2.555	100	6.500	118	10.105
BUITENLAND	58	8.893	30	4.000	145	20.154
Algemeen Theater	29	2.921	10	2.500	98	13.260
Productiehuis	29	5.972	20	1.500	47	6.894
SCHOOLGEBONDEN ACITITEITEN	271	7.867	811	24.961	726	20.454
Overige educatieve activiteiten	148	4.213	265	13.314	412	17.493
Overige openbare activiteiten	24	2.873				

Prestatieverantwoording gemeente Rotterdam

Bezoekers

	REALISATIE 2020		JAARPLAN 2020		REALISATIE 2019	
	TOTAAL	IN ROTTERDAM	TOTAAL	IN ROTTERDAM	TOTAAL	IN ROTTERDAM
AANTAL BEZOEKEN	129.294	88.665	233.135	203.305	325.040	225.487
- Waarvan betalend	121.290	73.725	198.685	154.815	282.484	196.288
- Waarvan in schoolverband	7.867	6.660	25.030	20.337	20.454	15.231

Presentaties

	REALISATIE 2020	JAARPLAN 2020	REALISATIE 2019
	PRODUCTIE-INSTELLING		
Aantal producties	50	26	52
Aantal presentaties	365	466	810
Waarvan presentaties in Rotterdam	157	180	151
PRESENTATIE-INSTELLING			
Aantal presentaties	703	966	1.358
Waarvan presentaties in Rotterdam	453	680	699

Toelichting prestatieraster

Het prestatieraster van 2020 geeft nog eens in cijfers weer, hoe uitzonderlijk dit jaar is geweest en wat het effect is geweest van de Corona-crisis. Theater Rotterdam heeft in 2020 veel producties geproduceerd, maar het aantal uitvoeringen per productie is aanzienlijk lager. Er zijn drie producties gemaakt maar niet live uitgevoerd, er zijn twee producties tijdens het maken geannuleerd en niet voltooid, er zijn twee producties voor de start van het produceren geannuleerd en er is een reprise geannuleerd. We hebben er bewust voor gekozen om te blijven produceren daar waar dat mogelijk was, omdat we daarmee (jonge)makers opdrachten konden

verstrekken en zo bij hebben gedragen aan het voortbestaan van de keten. Maar het heeft wel een prijs gehad. Van 28 verschillende producties zijn 212 voorstellingen geannuleerd. Van het totaal aantal uitvoeringen bij producties heeft 39% van de uitvoeringen plaatsgevonden voor 12 maart (de start van de eerste lockdown) en heeft dat 75% van de bezoekers gegenereerd. Na de sluiting van theaters is Theater Rotterdam in het najaar tijdelijk open gegaan maar voor een zeer beperkt aantal bezoekers. Het aantal educatieve activiteiten is ook lager, daarvan zijn 168 activiteiten geannuleerd. De overige openbare activiteiten bevatten online vertoningen van regis-

traties van oude voorstellingen, de Slow in Motion Week van het productiehuis en een wandelonderneming van twee makers van Rotterdam naar Calais. Hoewel in maart 2020 de programmering van de schouwburg voor het najaar nog niet helemaal vaststond zijn er in het afgelopen jaar toch 216 voorstellingen geannuleerd. Van het totaal aantal voorstellingen is 36% uitgevoerd voor 12 maart en heeft dat 75% van de bezoekers gegenereerd. Theater Rotterdam heeft 137 voorstellingen uitgevoerd voor niet meer dan 30 personen.

Balans

Activa

	31-12-2020	31-12-2019
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
Website en Software	61.224	102.625
Activa in uitvoering	38.428	-
Totaal immateriële vaste activa	99.652	102.625
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	934.962	975.392
Inventaris en inrichting	632.405	727.099
Theatertechniek	942.392	1.041.388
Vervoersmiddelen	9.800	12.600
Totale Materiële vaste activa	2.519.558	2.756.479
Flottende activa		
Voorraden	3.499	4.205
Vorderingen		
Debiteuren	176.057	438.455
Belastingen en sociale lasten	-	126.893
Overlopende activa	389.924	490.633
Liquide middelen	6.072.934	5.034.343
Totale flottende activa	6.642.414	6.094.529
TOTAAL ACTIVA	9.261.623	8.953.633

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	842.793	791.392
Bestemmingsreserve vervanging	4.300.861	3.353.374
Bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling	250.000	-
Bestemmingsreserve OCW 2013 - 2016	-	132.267
Bestemmingsreserve innovatie	250.000	-
Bestemmingsreserve uitgestelde producties	250.000	-
Bestemmingsfonds Sponsorfonds	491.190	491.190
Totale eigen vermogen	6.384.844	4.768.223
VOORZIENINGEN		
Voorziening groot onderhoud	-	806.025
Voorziening reorganisatiekosten	16.270	16.949
Totale voorzieningen	16.270	822.974
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	570.014	986.511
Overige (project)subsidie	1.191.230	773.379
Belastingen en sociale lasten	21.739	-
Pensioenen	66.151	53.080
Vooruit verkochte entreebewijzen	29.891	447.026
Nog af te rekenen voorstellingskosten	164.097	146.904
Overlopende passiva	817.387	955.536
Totale kortlopende schulden	2.860.508	3.362.436
TOTAAL PASSIVA	9.261.623	8.953.633

Exploitatier rekening

Baten

	REALISATIE 2020	CULTUURPLAN 2017-2020	JAARPLAN 2020	REALISATIE 2019
OPBRENGSTEN				
Publieksinkomsten	899.507	2.466.158	2.146.193	2.235.230
Recette producties	276.330	1.339.408	1.155.426	679.937
Uitkoop	23.564	-	-	19.063
Partage	218.453	-	-	555.482
Publieksinkomsten buitenland	-	-	-	15.138
Auteursrechten	45.759	-	-	98.128
Publieksinkomsten programmering	335.401	1.126.750	990.767	867.482
Sponsorinkomsten	15.000	165.000	70.000	30.000
Sponsors	15.000	165.000	70.000	30.000
Overige inkomsten	85.224	155.000	174.500	312.456
Coproductiebijdragen	51.500	45.000	67.000	210.073
Educatie	33.724	110.000	107.500	102.383
Indirecte opbrengsten	241.391	860.572	803.650	817.911
Verhuur	30.489	153.000	167.700	203.988
Doorbelaste marketing/merchandise	13.870	67.000	22.000	25.392
Verhuur en uitleen personeel	94.639	203.175	194.450	229.261
Horeca-exploitatie	55.481	288.000	276.500	250.508
Exploitatie artiestenfoyer	41.380	99.500	93.500	85.959
Overige	5.532	49.897	49.500	22.803
Overige bijdragen uit private middelen	61.497	282.605	177.000	200.879
- Particulieren (incl. vriendenvereniging)	65.453	12.500	30.000	16.857
- Bedrijven (t.b.v. 7 Square Endeavour)	-	-	-	40.000
- Projecten private fondsen	-3.957	270.105	147.000	144.022
Opbrengsten (subtotaal)	1.302.619	3.929.335	3.371.343	3.596.476
BIJDRAGEN				
Structureel OCW	2.347.585	2.131.058	2.281.619	2.281.619
Structureel Gemeente	8.862.200	8.376.000	8.731.160	8.731.160
Incidenteel publieke subsidie	914.938	279.881	247.200	287.995
Bijdragen (subtotaal)	12.124.723	10.786.939	11.259.979	11.300.774
SOM DER BATEN (A + B)	13.427.342	14.716.274	14.631.322	14.897.250
LASTEN				
BEHEERSLASTEN				
Beheerslasten: Personeelslasten	1.592.502	1.547.825	1.725.593	1.906.297
Beheerslasten: Materiële lasten	2.472.805	2.522.882	2.735.525	2.657.692
Beheerslasten (subtotaal)	4.065.307	4.070.707	4.461.118	4.563.989
ACTIVITEITENLASTEN				
Activiteitenlasten: Personeelslasten	6.266.815	6.247.768	6.136.801	6.226.952
Activiteitenlasten: Materiële lasten	2.266.240	4.382.799	4.062.850	4.079.990
Activiteitenlasten (subtotaal)	8.533.055	10.630.568	10.199.651	10.306.942
SOM DER LASTEN (C + D)	12.598.363	14.701.275	14.660.769	14.870.931
Saldo rentebaten/-lasten	-18.383	-15.000	-9.000	-10.731
EXPLOITATIE SALDO	810.596	-	-38.447	15.588
Bestemmingsfonds Sponsorfonds			-40.000	-40.000
Bestemmingsfonds OCW 1720				-138.882
Bestemmingreserve OCW 1316	-132.267			
Bestemmingsreserve uitgestelde producties	250.000			
Bestemmingsreserve innovatie	250.000			
Bestemmingsreserve Onderhoud & Vervanging	141.462			
Bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling	250.000			
Mutatie algemene reserve	51.401		1.533	194.470
Resultaat	810.596		-38.447	15.588

Toelichting op de Exploitatierkening

Theater Rotterdam heeft 2020 met een positief saldo afgesloten. In de exploitatie is de begroting opgenomen zoals deze in 2016 is opgesteld voor het Cultuurplan 2017-2020 en het Jaarplan 2020. De Cultuurplanbegroting laat een gemiddelde over vier jaar zien. Zowel de inkomsten als de uitgaven zijn ruim 2 miljoen lager dan in 2019 als gevolg van corona. Dat er nog bijna 36% aan eigen inkomsten is gegenereerd in 2020 is volledig toe te schrijven aan de eerste twee en een halve maand van het jaar, het leven voor corona.

Baten

Het jaar 2020 is in hoge mate bepaald door de Corona-crisis en daaruit volgende maatregelen. Op 12 maart sloot het theater en in juni en juli zijn er maar een paar voorstellingen geweest om de nieuwe vorm van theater met anderhalve meter uit te proberen. In september is Theater Rotterdam weer opengegaan met een maximum van 170 bezoekers in de Grote Zaal, waar gewoonlijk ruim 800 bezoekers in kunnen. Vanaf 15 oktober mocht het theater nog maar 30 bezoekers ontvangen per ruimte. In november is het theater twee weken gesloten tot 19 november, om op 14 december weer te sluiten. Dit heeft de bezoekersaantallen en de publieksinkomsten enorm beïnvloed. In het begin van het jaar 2020 was de familievoorstelling nog on tour en

waren onze zalen vol geprogrammeerd, zodat vóór de lockdown van 12 maart 88% van de totale inkomsten van 2020 zijn gegenereerd.

Ook zijn de *Sponsorinkomsten* in 2020 lager dan begroot. Sponsorafspraken voor verlenging van contracten zijn niet doorgegaan en verschoven naar volgend jaar. Tevens was een sponsorevent gepland wat wegens corona niet heeft kunnen plaatsvinden.

De *Overige inkomsten* worden voornamelijk bepaald door de coproductiebijdragen en Educatie. Hoewel scholen meer open zijn geweest dan theaters zijn toch veel workshop gecancelled, omdat ook de scholen heel druk waren om een draai te vinden in de nieuwe werkelijkheid, waardoor extra-curriculaire lessen zijn komen te vervallen.

De *Indirecte opbrengsten* worden met name bepaald door de inkomsten uit verhuring en de horecaexploitatie. De indirecte opbrengsten zijn gedaald naar 30% ten opzichte van 2019. Events en horeca zijn sterk getroffen, horeca is nog vaker gesloten dan theaters en events worden niet voor kleine aantallen georganiseerd.

Overige bijdrage *private middelen* zijn door particuliere bijdragen gestegen. De actie 'Doneer je kaartje' is voor 75% naar

de producent gegaan maar heeft ook aan Theater Rotterdam een mooie bijdrage geleverd. Daarnaast zijn er geen inkomsten van private fondsen.

Subsidieopbrengsten vanuit zowel de gemeente Rotterdam als het Ministerie van OCW zijn gestegen door de toekenning van een accres. De subsidie van de gemeente Rotterdam en Ministerie van OCW zijn structureel zoals toegekend voor het Cultuurplan 2017-2020. De subsidie van de Gemeente Rotterdam is vastgesteld tot en met 2019. De subsidie van Ministerie van OCW zal na vier jaar over de hele periode worden vastgesteld.

Theater Rotterdam heeft naast de € 306.000 inkomsten van de NOW regeling, € 475.000 van de eerste steunmaatregel van OCW (RAOCCC) opgenomen onder de Incidentele publieke subsidie. Deze extra inkomsten hebben de producties (tracks) in het najaar mogelijk gemaakt. Hierdoor heeft Theater Rotterdam vooral makers, dansers en acteurs werk kunnen geven. Met meerdere theaters heeft Theater Rotterdam de Kickstartbijdrage aangevraagd en ontvangen van € 14.000 voor zes specifieke voorstellingen. Naast deze drie regelingen heeft Theater Rotterdam geen andere corona gerelateerde aanvullende subsidies ontvangen. Theater Rotterdam is onderdeel van twee

Europese projecten met subsidie met een looptijd van 4 jaar; Create to Connect/ Create to Impact en ACT; Art, Climate en Transition. De overige bijdragen en projectsubsidies zijn incidenteel.

Lasten

Beheerslasten: Personeelslasten
In de oorspronkelijke Cultuurplan begroting is € 175.000 aan salarislasten voor de directie opgenomen in de activiteitenlasten, in de realisatie is ervoor gekozen deze lasten volledig in de beheerslasten op te nemen wat zijn effect heeft op de loonkosten. De inhuurkosten zijn lager dan begroot in het jaarplan omdat een facilitaire functie per 1-1-2020 anders is ingevuld.

Beheerslasten: Materiële lasten
De beheerslasten materieel zijn lager dan begroot in het jaarplan. Zowel de huisvestinglasten als de afschrijvingen zijn lager, beide als gevolg van minder onderhoud en vervanging omdat door de sluiting ook werkzaamheden als onderhoud en vervanging niet hebben plaatsgevonden. Vandaar dat een deel van het resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud en vervanging zodat het volgend jaar alsnog uitgevoerd kan worden. Vergeleken met het cultuurplan zijn de huisvestingskosten lager dan begroot en de afschrijving hoger. In het cultuurplan zijn de afschrijvingen volledig begroot bij de activiteitenlasten materieel. In de realisatie is € 200.000 aan

afschrijving opgenomen in de beheerslasten, waardoor de beheerslasten hoger zijn dan begroot. De activiteitenlasten zijn om die reden met hetzelfde bedrag lager dan begroot.

Activiteitenlasten: Personeelslasten

De personele activiteitenlasten zijn conform de begroting van het cultuurplan en hoger dan het jaarplan, omdat Theater Rotterdam zo veel mogelijk mensen aan het werk heeft willen houden. Door de steunmaatregel van OCW en de NOW regeling heeft Theater Rotterdam bij annulering van producties haar acteurs en medewerkers van de productie gecompenseerd voor de door hen gederfde inkomsten. Er zijn producties gemaakt en niet uitgevoerd, zoals de familievoorstelling waarbij iedereen is gecompenseerd voor de periode tot en met april 2021. Reprises zijn gecancelled en contracten zijn nagekomen of in goed overleg afgekocht. In het najaar zijn tracks geproduceerd met dank aan de RAOCCC, waardoor werk kon worden gegenereerd aan (jonge) makers, dansers en acteurs.

Activiteitenlasten: Materiële lasten

De activiteitenlasten materieel zijn lager dan begroot omdat het theater in november en december is gesloten. Als gevolg daarvan is er met name productiebudget in de materiële lasten overgehouden. Het afgelasten van de familievoorstelling is daar vooral debet aan, waar vooral de kosten voor decor en dergelijke niet

zijn gemaakt, kosten voor personeel zijn daarentegen wel gemaakt. Daarnaast zijn er voorstellingen afgelast wat heeft geleid tot minder uitgaven. Uiteraard is hierdoor ook minder uitgegeven aan de marketing van voorstellingen en eigen producties. De afschrijvingskosten zijn circa € 200.000 lager dan in de cultuurplan begroting, omdat deze deels zijn opgevoerd bij de beheerslasten.

Resultaat en bestemming resultaat

Het resultaat is € 810.596 positief. Uit de afschrijvingskosten is € 141.462 overgebleven en gedoteerd aan de bestemmingsreserve onderhoud en vervanging. De bestemmingsreserve OCW producties 2013-2016 van € 132.267 is vrijgevalen, er is € 250.000 gedoteerd aan het bestemmingsfonds uitgestelde producties en € 250.000 aan het bestemmingsfonds innovatie. Met een dotatie van € 250.000 aan de bestemmingsreserve organisatie ontwikkeling, is de algemene reserve/weerstandsvermogen met € 51.401 toegenomen.

Theater Rotterdam dankt onderstaande bedrijven en instellingen voor hun bijdrage

Subsidiënten en Fondsen

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

dutch
performing
arts

STOER
STICHTING ORGANISATIE VAN
EFFECTENHANDELAREN TE ROTTERDAM

FONDS21

Sponsors

LOYENS Loeff

Samenwerkingspartners

EUROPFIXION
art creates future

R I D
C I C

ACT
Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

scapino Ballet Rotterdam

Contact

THEATER ROTTERDAM

TR Schouwburg
Schouwburgplein 25
3012 CL Rotterdam
Kantoor: 010—404 4111

TR Witte de With
William Boothlaan 8
3012 VJ Rotterdam
Kantoor: 010—404 6888

[/theaterrotterdam](#)
[/theaterrotterdam](#)
[/theaterrotterdam](#)

Colofon

Productie: Theater Rotterdam
Redactie: Walter Ligthart, Alida Dors, Merel Hoestlandt, Carin Borsboom, Demelza Wener, Clint van der Hartt, Naomi Lantveld, Fay van der Wall, Carola Janssen, José Greweldinger, Monique Liem
Ontwerp: Vruchtvlies: Digital, Strategy & Design / Studio Vandiesen

Maart 2021
typefouten voorbehouden

